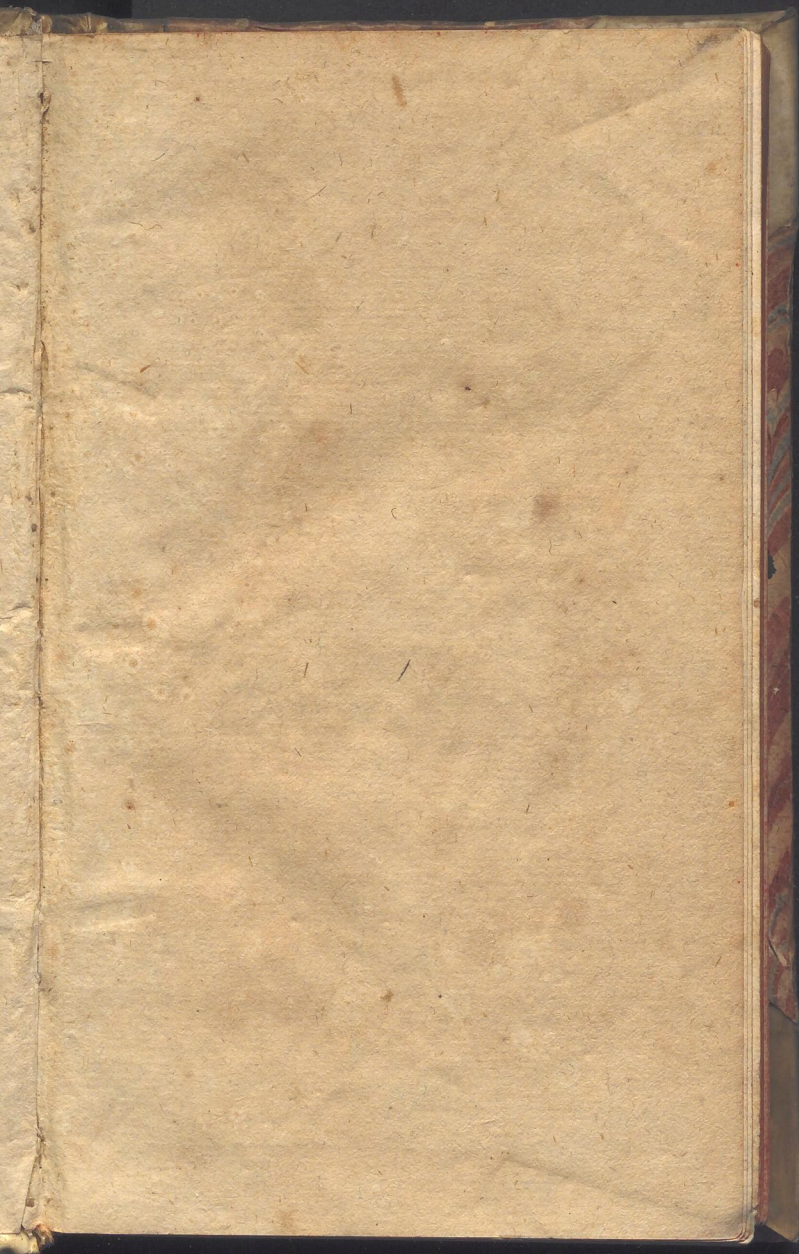
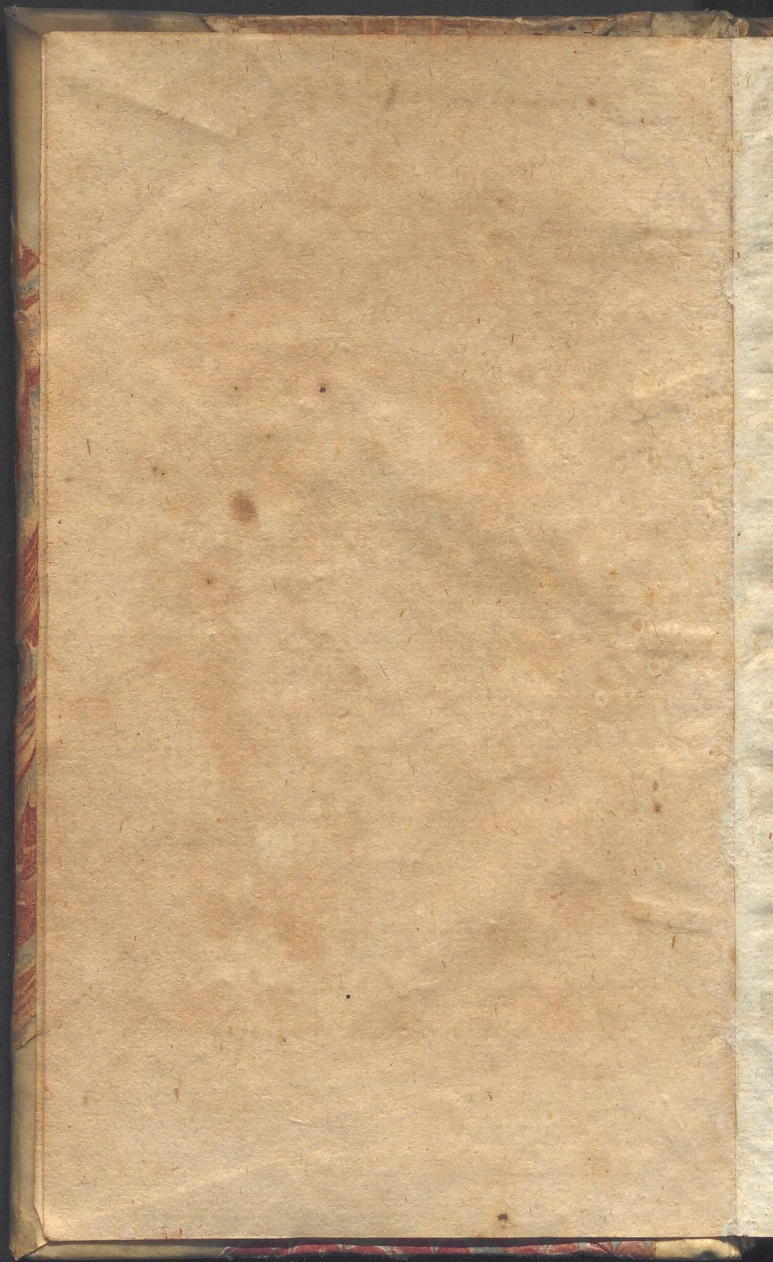

Zsch III. 10

Okta.

(1-5)

(3)
GEORGII SCHVBARTI
POLYHISTORIS OLIM IENENSIS
EPISTOLAE
ET
PRAEFATIONES
STVDIOSE COLLECTAE
ET
IN FASCICVLOS DIVISAE.

PRÆCEDVNT
PROGRAMMA FVNEBRE
ET
IVSTI EVLOGII

EPISTOLA
AD SCHVBARTVM.

IENAE
APVD
ERNESTVM CLAVDIVM BAILLAR.
MDCGXVII.

IVVENI
GENEROSO, ELEGANTI
INDVSTRIO, ERVDITO, DISERTO
VT SVNT
QVOS AD HVMANITATEM
NATVRA FECIT
IO. GE. DE BEVLVVIZ

IO. H. A.

GEORGII SCHVBARTI
EPISTOLAE
ET
PRAEFATIONES

I.
EPISTOLA
AD
SERENISSIMVM SAXONIAE DV-
CEM FRIDERICVM

SERENISSIME PRINCEPS
DOMINE CLEMENTISSIME

Oterant curae, quibus turbu-
lento isthoc rerum statu sup-
pressus in singulorum com-
modum salutaria prouides,
ac praecelsum gloriae fasti-
gium, me facile absterrere, ne consecra-
A tione

2 GEORGII SCHVBARTI

tione Bosiani huius operis TE alio diuertem. Sed, quae est diuinae indolis TVAE, benignitas audacem me fecit, et gratiosa erga ingenuas artes voluntas, per quam laetissima clementiae suffragia haud semel vsurpandi, ac liberali etiam fruendi otio iam aliquot annis mihi datum est. Quare vel hoc nomine, vt publicum submissi cultus gratique animi monumentum exstaret, summa fuit ope connitendum. Quod tamen cum ex propria desperarem industria, praeter opinionem factum est, vt haec mihi lucubratio e beati Auctoris museo ad publicos vsus edenda committeretur. Haec ipsa vero propter scripturae genium, quod disciplinam orbis ac notitiam, eiusque adquirendae meliora praesidia tradit, nemini magis, quam TIBI, SERENISSIME DOMINE, deberi videbatur, qui ipsa ortus conditione, tot peregrinationibus, per Germaniam et huic vicina regna susceptis, intelligentia temporum, assiduoque negotiorum tractatu, eum imperiorum intellectum iuxta et vsum consecutus es, quantum in Principe optimum maximum mirantur prudentes, ac summe praedicant: ne quid iam commemorem de interiore illa cognitione, qua, incomparabili Parentis exemplo, amplissimarum ditionum res, ac si minimae domus diligentia contineantur, TIBI patent ac penitissime introspiciuntur. Laetantur

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 3

tantur inde, quibus obsequii gloria relicta, ac in mutuas gratulationes soluuntur, quod supremo diuinæ indulgentiæ munere ipsis praesit, qui nihil plane ignorat, quod communem illorum salutem attinet. Accipies igitur clementi vultu librum hunc, specimen ciuilibus actus ac prudentiæ instrumentum, cuius ex gloria et meritis perfectum, ac posteritati memorabile, exemplum praebes, simul et inter demississimæ mentis obsequia admittes, qui se æternum consecrat.

II.

AD

BENIGNVM LECTOREM.

IOANNES ANDREAS BOSIVS, ex quo historiam publice tradere iussus est, nunquam maiore fide ac diligentia, prouinciam tueri se credidit, quam ubi commissam sibi florentissimorum iuuenum aetatem in publicum vitæ usum, rei que litterariæ decus ac vigorem dirigeret, neque committeret vnquam, quod studiorum perfectioni ac tempori, tum et instituto cuiusque molestum aut ingratum foret. Videas hinc tot ipsius dissertationes, ac in quolibet doctrinæ genere exercitationes,

A 2

edi-

editas pariter et ineditas, quibus vel ciu-
 lis prudentiae studiosis ad rerum actum viam
 munit, mores antiquorum, prudentum in-
 stituta, molimina, successus et euentus, ac-
 curatam rerum publice gestarum cogniti-
 onem, variosque casuum rationes exponit;
 vel emendatam eloquentiae venustatem,
 procul inepta facundia et obscuris sensibus,
 vitae ciuili ac vsui publico accommodat;
 vel de classicis aliisque praestantioris notae
 scriptoribus differit, loca obscura illustrat,
 difficulta explanat, errores notat, menda
 tollit, ac suis quaeque adserit adeo, vt in
 his, quidquid eruditi laboris ac sapientiae
 vspiam est, concurrisse haud immerito cre-
 das. Scilicet solerti studiorum vsu depre-
 hendebat, vix esse simplicis curae, pro ra-
 tione muneris interiorum ac paucis obuiam
 vtilitatem ex pragmatica historiae scientia
 demonstrare; aut publicae administrationis
 notitiam, imperiorum fata, eorumque caus-
 sas, multiformia agendi consilia, humani
 moris dissimilitudinem, omnemque rerum
 indolem altius perquirere, ac operam suam
 fideli prouisu cuius prestanti sine ambage
 et ex voto commodare. Egregium prae re-
 liquis litterarii huius apparatus specimen
 exhibet **INTRODVCTIO GENERALIS** ist-
 haec, quam ante hos quatuordecim am-
 plius annos quibusdam profapia generosis,
 nec minus ingenio ac eruditione praecipuis,
 ad

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. §

ad praeclaras Rerumpublicarum functiones adspirantibus, tanquam prudentiae scholam, intra priuatos parietes, tradidit, ac postea etiam repetiit. Constituerat quidem amplissimi vir ingenii de praecipuis hodierni orbis imperiis, eorumque origine, progressu, statuque illius temporis tam ecclesiastico, quam politico, aliisque, ad civilem vitam cumprimis facientibus, tractare, et hanc in rem praesentem Introductionem, praecognita quasi et vniuersales obseruationes complexam, praemiserat, cum de natura ipsius notitiae, tum de imperiis in genere, deque omnibus, quae in singulis obseruari merentur, quibus consecutura specialis tractatio ceu hypothesibus, aut etiam regulis, inaedificari posset. Sed quae est humanarum rerum varietas, ac veluti orbis quidam, huic tam vastae animi destinationi pariter intercescit, vt, praeter generalem istam Introductionem, nullius nisi Hispanici Regni notitia ad finem perduceretur, aliquando luci publicae committenda. Prodeunt hac vice de consilio Magnifici SCHILTERI, cui vitam Bosiana et animam debent, de Statu Europaeo, iuxta sexcentimum primum et sequentem huius seculi annum, (quo temporis articulo potissima similiter generalis Introductionis metienda) delineato, dissertationes aliquot, haud inutiles futurae illis, qui vno complecti intuitu Euro-

6 GEORGII SCHVBARTI

pam, eiusque Imperia cum imperantibus ac statum religionis rei que litterariae, pacis et belli in singulis Rebus publicis, animo comprehendere student. Existimes vero, benigne Lector, breui secutura, si non iniquus praesentibus fueris, alia maioris et ingenii et operae scripta Bosiana, desiderii plurimorum votisque pridem expetita, in quibus sunt variantes scripturae atque correctiones in Chronographos, Syncellum, Theophanem, ac Nicephorum Constantinopolitanum, itemque Iosephi, quae exstant, ex emendatissimis Codicibus manu exaratis, immenso studio sumtuque vel a beato auctore collectae, vel a summis viris maturandae in primis Iosephicae editioni, quam post tot aliorum conatus fuerat meditatus, submissae; quibus denique Genesis continuatio, hactenus inedita, aliaque quasi in insidiis latentia, et praecursoris huius libelli fortunam obseruantia, propediem succedent. Vale.

III.

AD

SAMVELEM STRYCKIVM.

Faciunt merita TVA, quibus orbem litteratum impleuisti, vt laudibus TE ferant omnes, quibus bona mens est,
ac

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 7

ac nominis celebritatem apud praeclaros homines, qui sunt vbique, propagent. Quanta sint ea in academiam praecipue Francofordiensem ad Oderam, in VVittebergensem, et FRIDERICIANAM Halensem, cuius florem ac decus huc vsque non parum auxisti, grati olim commemorabunt posterius, per duratura in scriptis elogia. Ipsa superabunt ingenii TVI monumenta famam, ac TE parentem inficiabuntur nunquam: quare nec vanam curas laudem, aut more vulgi aliis inuides, si forte nomen habeant, ac praedicentur honorifice. Domi enim nascuntur TIBI praestantiora, quam sunt externa, et longe adscita. Qui ex variis terris peregre adveniunt, et Tecum semel tantum iterumque versantur, non satis mirari possunt humanitatem TVAM, benignitatem, doctrinam, prudentiamque cum iustitia coniunctam. Iam vero qui TE audiunt quotidie, et ad reipublicae administrationem succrescunt, consensu quasi facto testantur, sese nunquam utilitate maiore ac fructu ad studia potuisse incumbere. Transeunt iidem ad honores in aulis et curiis, memores tantorum meritorum, et nihil optant magis, quam ut gratiam referre possint debitam. Quantum autem horum est numerus? Florem iuuentutis in Germania tot annis vidisti inter subsellia TVA versari, et ex his surre-

8 GEORGII SCHVBARTI

xisse ad dignitates maiores. Nemo prudens negabit, in horum pariter animis florere, et conseruari nominis TVI honorem perpetuum, eumque integrum ac sincerum. Fauent enim isti omnes non ex impetu prauoque affectu, sed omnino sciunt, cui faueant: fauent non superstitione creduli, ac velut infecta, sed per virtutes TVAS singulares adstricti. Quae caussa me impulerit, vt beati praeceptoris opuscula tertium edita inscriberem TIBI, non debet in publico sollicitè explicari. Honesta est ac necessaria. Ingratus nimirum viuere nolui, postquam certior factus sum, TE apud summos in re publica viros honestam de studiis meis prouehendis, ac laetiori successu adplicandis, tulisse sententiam. Dolet id saltem, quod aere contracto alieno, non proprio soluam. Verum, quia magis respicere consueuisti ad propensionem ingenuam, quam ad facultates meas, in praesenti humaniter adquiesces. DEVS TE seruet, et inter praemia tribuat senium firmum, ac vegetum, omnique rerum optimarum affluentia cumulatum.

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 9

IV.

AD

IOANNEM SCHILTERVM.

INter reliquias beati meriti hae quoque fuerunt dissertationes, quas ab inclito nomine TVO licebit ordiri, non quod splendorem eius ac dignationem augere possint, sed vt praesidium inde tutelamue aduersus publicum censurae supercilium, sibi comparent. Satis quidem tutae omni- que liberae a malignorum insultu fuissent, nec forte seculi barbarie nomen earum alteri ademtum, si parentis sui consilio aut arbitrio ita factae, vt in publico statuerentur: sed quae humanae ratio fortis, vt carissima saepe pignora prius destituantur, suis, quam ad perfectam adoleuerint aetatem, eandem heic quoque apprehendes. Facilius igitur exorari Te patieris, vt, quam in solitudine quasi constitutis no- straeque opis indigis haud abiudicandam, censes tutelam, eam his pariter chartis, qua es singulari aequitate et candore, li- bentius impertias. Neque sperare aliud iubet siue arctioris memoria necessitudinis, quae Tibi cum beato marito olim interce- debat, siue summa in haec studia voluntas,

A 5

qua

10 GEORGII SCHVBARTI

qua fecisti adeo TVA, vt eorum in publico negotiorum tractatu specimina quotidie des exquisitissima, et ad haec non tam consilio, quam felici successu, aliis gloriosum exemplum praebeas. Possem fortassis inter causas huius dicationis simul commemorare beneficia, quae, ex quo rerum mearum suscepisti curam, a Te tuli: sed quod impensa thuris tam exigua pensari nequeant, nec ambitus iste et inanis color Tibi placeat, immortalia ea mente conseruabo.

V.

PRAEFATIO.

ANnus vicesimus prope exigitur, quando has dissertationes ad publicam vtilitatem edidi. Occasionem tunc quidem offerebat liber, qui altera mox vice prodiit, sub titulo bibliographiae curiosae: vbi sub finem Bosii diatribe adparebat, non sine censore. Verum patuit statim hominis imperitia, nec in praesenti debet coargui. Quilibet enim inter doctos nouit, quis nocifer fuerit, qua cura et arte bonas litteras tractauerit. Nunquam in scriptoribus percensendis tam improuidus erat aut incautus, vt facile aberraret in nominibus. Sed neque tribuebat aliis, quae ipsis non debebantur. Laudauit eos, quos laude dignos

ex

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. II

ex virtute et doctrina varia deprehendit: naeuos pariter indicauit eorum, qui non poterant obscurari, aut excusari ab ingenio honesto. Aberat plane beatus Bosius longe ab illis, qui criticam facultatem exercent, ubi non possunt: aut temere etiam exercent in rebus ac studiis, quibus parum operae impenderunt. Nostra aetate nihil est vulgatius, quam nonnullos pro arbitrato iudicare de melioribus, eosque inter barbaros referre, et incultos, qui tamen sunt culti magis, et a barbarie litterarum alieni profus: alios contra, cum quibus ipsi micant in tenebris, classibus doctorum intrudunt, immo seipsum suique similes per affectata commendant ac frigida sensa, quasi iudices in orbe litterato, cum auctoritate quadam constituti. Rident omnes, quoties in hos incidunt homines emunctioris naris, iisque precantur mentem sanioem. Neque enim rident tantum, sed miserantur simul conditionem illorum: quod dum omnia penetrant foli ac perspiciunt, infirmitatem propriam tam flagitiose ignorent. Falsa haec est critica, quam non amat noster, vir sibi constans, et optime meritis de studiis humanitatis. Qui exempla desiderant eruditae huius *negotiorum*, per historicos vniuersales obseruent, quaenam afferat noster, ex mente sapientum, quaenam probet, aut modeste recuset. Ita vero non turbantur
in

12 GEORGII SCHVBARTI
in iudicando discentes, et qui iam profecerunt, iudicia docti scriptoris consensu velut excipiunt. Vale, BENIGNE LECTOR, et studiis nostris faue.

VI.

AD

FRIDERICVM BENEDICTVM
CARPZOVIVM.

Ingenui moris est, non profiteri magis aes alienum, et beneficia accepta, sed omnire quoque studere, ne forte immemoris, aut mentis indignae crimen vnquam opprobrio sit. Non modica sunt, quae exacto paene lustro a TE habeo, summae voluntatis pignora, non aliunde potiora aestimanda, quam pectore tam amico et candido profecta esse. Qui felicitatis humanae terminos circumscribunt, honestam consuetudinem laudant, qua vitae solamur taedia, et incommoda quaeuis mitigamus, quo minus curas augeant quotidianas, atque cor ambedant. Si litteraria cogito munera, et liberale illud commercium, quod inuicem nobis est, nihil certe inuenio, vel praeclarior ad voluptatem innoxiam perfruendam, vel cultum doctrinae parandum efficacius. Ament fluxum et instabile bonum, quibus
opes

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 13

opes blandiuntur cumulatae, in his con-
quiescant, ac praecipuum fortunae statuunt
ornamentum, postquam degustare semel
coeperunt. Pulcritudinem formae magni
faciant alii, quasi naturae dotem, quae ad-
spectu detineat oculos, et muta sui com-
mendatione omnium se animis insinuet.
Neutrius vera est ac solida possessio, quip-
pe aliena fere benignitate, non ad perenne
lucrum, sed mediocre oblectamentum, non
propria, sed vsui commodata breuissimo.
Honorem quidem ac dignitatem saepius pol-
licentur, neque paucos inueniunt cultores,
qui magna rerum ac potentiae momenta his
deberi opinantur. Verum isti sunt, qui
haerent in exterioribus, atque corticem ad-
mirantur, qui speciem, non rem ipsam per-
sequuntur. Solae bonae litterae sunt ac
disciplinae, quarum praesidium minime
fallax, inque communi societate mortalium
fructus inanis. Nihil fucatum heic, aut
longius petitum, nihil caducum, alterius
magnitudini aut inconstantiae obnoxium,
certa, libera, ortu diuina, ac coelestia o-
mnia. Vt sic amatores illarum, cuinam
studio se dederint, facile intelligant. Fa-
miliare hoc genti TVAE iam olim noscitur,
musas fouere in sinu, nominis honore, et
eruditionis gloria praecellere, consilio pa-
triam iuuare, ad salutem atque conseruatio-
nem instruere singulos, ingenii monumen-
tis

14 GEORGII SCHVBARTI

tis deuincire sibi orbem, vota mortalium, et fortem reliquorum transcendere. Minora haec proferri ad implendos tot insignium, et variorum in republica meritorum titulos, palam est, quae sua vi nituntur, et alienae laudis expertia, semper duratura, cum aeternitate paria faciunt. Ipse quis in terris nostris habearis, et apud exteros, frequentes illae testantur, et humanissimae doctorum per epistolas institutae colloctiones. Praeterquam enim quod ciuitati TVAE, Germaniae oculo, capacissimo indolis vigore, operis constantia, animoque in vtraque fortuna inuicto, summa fide ac religione salubria prospicis, ita pariter litteras complecteris et earum studiosos, vt hodie sit reperire paucissimos, TEcum in contentionem ituros. Quod autem in primis duco memorabile, a situ vindicas ac squalore hominum eruditissimorum scripta, nec vsquam laboris TVI, atque cultioris operae notitiam reddis publico, tanta modestia, quam in praesenti laudare, esset frigidi sermonis pigmento fieri molestum, ac splendori virtutum ceterarum affundere lucem velle. Reinesiana hoc luculente probant, quibus vita quasi per TE ac spiritus rediit, ne similia, commemorem plura. Iste etiam libellus procul dubio latuisset, ac, nisi manum admouisses, non magis cum tineis posthaec luctatus esset, quam concerptus denique et
arro-

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 15
arrofus totus inter schedas reiuiculas periisset.
Ad quem igitur alium, quam TE verum,
eius patronum, ac prudentiae ciuilibus arbitrum,
cuius insigne documentum praebet,
viam affectaret, qui editionis insuper auctor,
et maximus fuisti adiutor? Neque,
adducta fronte suscepturum TE esse, credi
par est, cum quidquid heic legas, quidquid
mediteris, id virtutem TVAM ac sapientiam
examussim referat. VALE. Jenae
A.D. XV. KAL. MAIAS, clo loc LXXXIII.

VII.

AD

LECTOREM AMICVM.

AVGUSTVM BVCHNERVM inter
seculi huius oratores ac poetas cum
paucis comparandum esse, et consensu
eruditorum, et praeclaris ingenii monumentis,
ab eo posteritati relictis, potissimum docemur.
Felix superior aetas, quod hominum
doctissimorum studiis effloreret, nec in medio
armorum strepitu, et publica adeo strage,
humanitatis cultu destituere-
tur, quin semper essent, qui a maioribus
transmissam litterarum elegantiam adfererent,
et contra quemuis impetum fortiter tuerentur.
Minervam fingit antiquitas, omnis
doctrinae liberalis praesidem, cum
bello

bello arderent prouinciae, frequentes vltro citroque clades inferrentur, et mortales ferre latrociniiis adfuescerent, clamore ac fremitu e Iouis cerebro emerfisse. Simile quid tum obferuares: patria vndique concitata ruebat in proelia, libertatis amor ac religio funeftifimo implicabantur certamini, priftinam reipublicae faciem mutua foedabant odia, vrbium euerfiones, incendia, et trifitior vbiuis terrarum calamitas horrorem incutiebant. Non defuere inter haec ex ordine litterato, qui imminenti barbariei fimul obuiam irent, et quando alii fossas aperirent, castra explicarent, loca idonea vallo clauderent, hi artes ac disciplinas sub figna vocarunt, fummaque cauerunt ope, ne forte turbarentur. Incidit noftri virile robur in tempora illa, natiuitas autem in confinia dierum, quibus veluti maturuerant pretia doctis pofita, ac praefantifimo cuique fas erat, magnorum virorum ductu ad honorem et gloriam ftudiorum adfpirare. Dresda, claritate nominis atque magnitudine, operum inclita, primum eum excepit, vbi paterna ftirps, ob raram militaris rei peritiam, et merita tot ftipendia in Germania, Italia, Gallia, Belgio, cum primis vero machinarum et pyrotechnias experientiam, honorata femper, munerisque amplitudine fpectatiflima. Diuae mufarum caput, originis contemplatione, ornatur caefide, et
infigne

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 17

insigne eius hasta noscitur. Sic quoque virtutis praemium est, scutum impressum symbolicis imaginibus, ex castrensi opera sanguine partum, in familia conseruare, instar signi indubitati, vnde iudicium de nobilitate ac fortitudine habeatur. Quanto rectius vtrumque tribuemus huic, et parentum gloria, et virtute propria florentissimo? lam adolescentior coepit inconditos mores, ac ruditatem aevi oppugnare, dum carmine luderet in litterarum oiores, et stultitiam, eorum fama multaret, quam alia re non poterat. Portensis ad Salam electoralis seminarii conuictu id probauit, in quo domi hausta digessit plenius, et mira indolis capacitate, felici praesertim memoria, sedulus Graecae linguae ac Latinae cultor, superauit aequales, donec altioribus intentus, consilio suorum, in almam Leucoream deferretur. Heic vero, quasi in palaestra Minervae, insignes ad sapientiam duces nactus, qui voce exemplouae doctrinae variae habitu eum instruxere, discendique alacritate, et commodo viuendi instituto delectati, prae ceteris amauerunt. In his amoenissimi vir ingenii, FRIDERICVS TAVB-MANNVS, Francus, atque IO. RHODEN-BVRGIVS, Antuerpianus, cui postmodum successor in arte poetica datus, quorum vsus familiaritate totum se humanioribus litteris dedit. Neque enim quidquam statuebat,

B

adeo

adeo facere ad egregium commune prouehendum, et eruditorum fauorem sibi conciliandum, praeter solidam illam atque interiorum veterum scriptorum cognitionem. Ex his in praesenti sapere, qui animo satis praeparato legerint, ex his plana reddi ac faciliora, quae antea videbantur inuicta, hinc lumen affundi tenebris, et profundam inertiae noctem in solem conuerti ac diem lucidissimum. Post excessum illorum, quos praeceptores habuerat, cum solus elegantioris doctrinae gloriam sustineret, ac mala patriae, fames cum pestilentia, sociae bellorum indiuiduae, saepius ingruerent, a proposito nunquam digressus est. Fata potius litterarum pereuntium constanter excepit, ac quantum in se mascule oblutatus, iuuentutis desidiosae, nec sibi a primis annis recte consulentis mobilitatem, perpetua contentione et sapientiae veteris traditione emendauit. Aridas et inanes res, quarum prouentus hodie vberimus, a se longe remouit, neque more aliorum in disceptationem vocauit, sed iucunda contra docendi varietate, vtriusque sermonis adparatum, gentium ritus ac leges, prudentiae monita, et inclinatum prope rationem declamandi, solertia incomparabili reuocauit, genioque aetatis nostrae perite accommodauit. Eluxit magna dicendi vis, ac sincerum de negotio civili iudicium, quando gloriosissimo regum,

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 19

regum, GVSTAVO ADOLFO, parta victoria Lipsiensi, laureas, hostium terrorem, et ornamenta triumphalia, panegyrica sublimitate gratularetur. Idem praestitit munus electori potentissimo, IOANNI GEORGIO I, Saxoniae heroi, et acerrimo quondam patriae adfertori, cuius gratiam quoque, ac singularem clementiam, non semel expertus, deuotissimo passim animo praedicat. Qui rempublicam administrant, potentiamque fastigii ex ratione aestimant, perfugium quidem singulis artibus et scientiis praebent, nullam tamen admittunt proniores, quam flexanimam illam ac regiam disciplinam, praecipue si fucus absit et adulatio, quae magnanimis atque excelsae mentis principibus ingrata nimio opere deprehenditur. Haec autem ita procul a nostra habita, ut in summorum etiam principum sacriis placeret, ob laudata vera maiestatis decora, tanta ueritate, ut merito dubitaretur, an beatior esset sermonis copia, aut iudicii acrimonia praestantior? Scilicet orator nemo est, nisi prudens, idque donum coeleste mortalibus contingere, a primis vitae publicae annis demonstrauit abunde, quod ex operibus eius ac litterariis meditentis discimus. Nouerat enim, facultatem dicendi non titulo magni faciendam, sed usu, non dictione ieiuna et sterili, sed efficaci ad commoda ciuitatis, quam in subiectis partibus tam iu-

uat et exornat, vt ope ceterorum spreta, vnam hanc domi bellicque necessariam sibi maxime expetat. Grauitate itaque argumenti, et honestissimi loci dignitate adductus, nihil non egit, quo minus votis bonorum fatifaceret, incuriam pubis academicae, ad artes paene lucrosas properantis, ac delicatum seculi fastidium abstergeret, vitam insuper propriam comitate, officiis, fide et candore probatam, regulam faceret iunioribus. Ista quoque caussa fuit, quare Misnicae nobilitatis flos ipsi cum primis crederetur efformandus, atque exteri ad eum confluerent, ingenti hominis celebritate, permoti, neque studiis eloquentiae rite se incubuisse putarent, si cultissimum eius doctorem non audiissent. Historicos, oratores, poetas, frequenti concursu iuxta delectuque adfectantium interpretabatur, vt haud raro secum traheret, qui negotiis iam interfuerant, aut iis iudicarentur aptissimi. Cum vero omnis selectioris doctrinae genere excelleret, nemo illum sequebatur, quin siue ad parandam dicendi copiam, siue ad vitam, consilia, mores, optima quaeuis acciperet. Ad exemplum communis Germaniae praeceptoris, Philippi Melanchthonis, cuius animabat cathedram, Sturmii, Camerariique, factum omnino crederes, quorum vestigiis incedens venerandus cunctis, et inimitabilis videbatur. Legant, quibus

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 21

quibus haec sacra cordi sunt, et intellectum adferant parem ad haec plane internoscenda, simillima tum eruditione varia, tum admiranda facilitate comparebunt, sibi que ex asse respondebunt. Vbi tamen quid fama et opinione beatissimi BVCHNERI indignum, id sane facinus erit quorundam, qui nullo adhibito discrimine vulgant, quidquid nomen eius, ac mediocrem oratoriae castitatis praefert saporem. Equidem tolerari hoc utcumque posset, nisi essent adhuc, qui humi repunt, formulas loquendi et observationes ipsi tribuentes, minimeque diiudicantes professionis academicae varietatem, ac discentium captum, quorsum tamen labor operisque publici finis refertur. Non ergo pleraque noster eo communicauit animo, ut ederentur olim, verum ut communiret viam per inferiora ad suprema ituris, utque mature intelligerent, quibus praesidiis opus sit, qui absolutam veterum eloquentiam aemulari, ac pro viribus aliquando exprimere student.

At quem nunc tibi, LECTOR BENIGNE, in manus tradimus libellum, ex hoc censu non est, annotationis cura, examine prudentiae, scriptionis nitore, et quod praecipuum arbitror, reconditi sensus indagatione, emendatione pariter ac perspicua expositione futurum haud dubie utilissimum. Tu frueri hoc ipso, et breui, quae supersunt

sunt ab ingenio nostri in Tacitum, aliosue scriptores grauisimos, sub *LECTIONVM ACADEMICARVM* titulo feliciter expecta. *VALE.*

VIII.

EPISTOLA
AD AMICVM.

Iter longinquum ingrederis: quod vt faustum *TIBI* atque laetum fit, ex successibus precor. Occulta quaedam vis inest ei, quam fere sentiunt nostri, in patriam restituti. Multi enim se accingunt, minus recte instructi, ad peregrinandum. Alii parant apud exteros, quae domi aut meliora longe, aut sine tanto sumtu, ac periculo habere poterant. Sunt contra, qui magis proficiunt, et ad insignem doctrinae habitum, per colloquia sapientum, in itinere adspirant. De his non ignoras, quae seria dixerit ridendo Lucianus, in somnio. Illi contra, vel per aetatem, immaturam nimis, vel per corruptos mores indigni sunt, qui tempus et impensam alibi perdant. Quot videmus aetate iuniores quotidie, quibus nouitas rei tantum ac varietas oblectamento est? Neque vero isti sunt omnes nostri, sed plures ex remotioribus terris ad nos delati. At quando pergunt ad gentes vicinas, quam

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 23

quam humaniter solent inuitari, quam benigne excipi, ut nummos tot curis ac laboribus in patria conquisitos profundant? Intolerabilis est fœcordia plerorumque, qui tanti sæpius emunt nihil, immo minus nihilo. Sic videas, in comitatu præstantissimorum, quibus obuia sunt ea solum, quæ patent omnibus. Interiora sane animorum, diuersa hominum studia, præclata inuenta artium, naturæ miracula, consilii rationes, atque ciuilem in societate contextum, suis momentis aestimare vix possunt. In visu igitur, et vulgi admiratione, potiora consistunt. Si quam in urbem peruenere, in fora, in singulos prope angulos immittunt, sese, vagi et otiosi. Ad aedificia sæpius haerent, nec inde mouent oculos, quasi numerare velint lapides, atque censuram artis facere. In concione, aut promiscua, multitudine, si versantur, pro veris captant inania, ex rumoribus vulgi, eaque disseminant iuxta cum ignarissimis. Haec autem infana oscitantium stupiditas, non raro apud exteros risui petulantissimorum exposita, reduci famam prudentiæ conciliat. Ita enim fert sæculi genius, ut peregrinatores laudentur, qui comam argute distinguere, et in ordinem cogere, qui primis incedere digitis, quique venustatem, nescio quam, in coloribus iungendis excogitare possunt. Nonne pecunia bene collocatur, si in res tam

pulcras et non necessarias impenditur? Quantum aeris vero putas in tonstrinis, popinis, et gynaeceis periisse? Gaudent in sinu parentes, quoties comtus ita ac politus redit filius. Hunc, si DOMINUS placeret, repente ad gubernaculum reipublicae adfidere iuberent. Doctrina sordet omnis, quia de doctis alto supercilio iudicant, non aliter quam de fungis. Aliam TIBI mentem benignior iniecit natura. Non paucas maiorum imagines animo recolis, vt dignum illis ac similem TE praestes. Non aliorum TE premunt tituli ac merita: quia his tantum stimularis ad virtutem propriam, et veram in studiis gloriam. Non TIBI vana placent et inania: quia iam inde a primis annis paterni moris grauitatem, in vultu, sermone, et actu reliquo praetulisti. Qui TE norunt, haec minora TUIS virtutibus censebunt. Triennio amplius nobiscum vixisti, quod nobile adpellant vulgo: quasi tam mediocri spatio quis in musarum adyta penetrare, et haurire singula possit, quae sufficiunt olim, ad honores in ciuitate sustinendos. Immo vixisti, antequam huc venires, alibi locorum in conuictu magnorum hominum, qui TE saluberrimis praeceptis institutisque abundare voluerunt. Haec et ratio fuit, cur modestiores alii senile quid in TE, iuvene licet, ac dogmatibus intento magistrorum, laudarent semper, cur TE sequerentur, et exempla

pla

pla caperent. Nondum est annus, quando discessisti a nobis, ac praecipuas vrbes aul-
 lasque in Germania frequentare, et fami-
 liariter vti coepisti viris nobilioribus: in-
 quibus multi erant, aut sanguine propin-
 qui, aut de studiis TVIS optima quaeque
 secum statuentes. Litteras habeo testes,
 quam prudenter, quam moderate, quam
 sagaciter egeris, in plerisque locis: quam
 ad ea praesertim attenderis, quae intelligen-
 das e re TVA futura. Ante mensē prae-
 ter spem hac transisti, et ad me inuisens
 multa narraisti, inter quae nihil obseruabam
 eorum, quae iactant quotidiani aduentores.
 In ore enim sunt iis fere, quae prouehunt
 luxum et inertiam. Norunt tanquam vn-
 gues purgamenta hominum, ceterasque res,
 ad explendas voluptates, largiter diffusas.
 De moribus et legibus apud externos, de ma-
 gistratibus, et modis publicae administratio-
 nis, de vita ciuium tranquilla et copiosa,
 nihil prorsus acceperere, homines trossuli, so-
 cordes, inepti: quibus ingrata foret haud
 dubie cultior doctrina, licet de coelo plue-
 ret, atque sine laboribus in sinum effunde-
 retur ipsorum. Neque sic mirum, quod
 maligne sentiant de eruditis, et artes me-
 liores, veluti capite censas, miserae plebis
 opificium dicant. Minime ex TE vel tant-
 illium exsculpere poteram, quae huc face-
 rent. Crebrior TVA laudatio placebat, quo-

ties virtutem praedicaſti quorundam in au-
 lis, humanitatem, ac ſapientiae cultum,
 cum nobilitate coniunctum. Neque vero
 nobiles viri alia ratione magis discernuntur
 a vulgo, ac ſeſe efferunt ſuper alios, quam
 ſi praeter ceras maiorum colunt prudentiam
 atque doctrinam. Contra ſi haec abſunt
 ſtudia, qualis erit nobilitas? mutila, crassa,
 aliena, orba, nullo aut numero habenda,
 aut loco. Inter academicos quantam indo-
 lis mobilitatem animaduertiſti? Superaſti
 tamen in eo vota, quod non more plurium
 vitia tantum notaſti, quibus obnoxii ſumus
 omnes, quotquot in orbe viuimus. Illa
 ſaltim eſt differentia, quod alii maioribus
 vrgeantur, alii minoribus: quae tamen non
 ita debent explicari, quaſi perſonam indue-
 rint virtutis. Neque ſic male comparaban-
 tur inuicem, docti, candidi, inque ſapien-
 tia vitae celebres, item qui pro iisdem ha-
 beri volunt, quales non ſunt. Omne enim
 id, quod praeter verum ſimulant homines,
 ac turpiter affectant, ſine magna difficultate
 internoscitur ab iis, qui recte educati ſunt,
 et a fuce blanditiisque abhorrent. Mirari
 ſolemus, immo ſtomachari non ſine ratione,
 quando polliceri nonnullos audimus ea,
 quae ſupra fidem ſunt. Id vero tritum ſatis
 eſt in academiis: quare multi credunt ea,
 quae vident. Quam vero libenter audiu-
 ſem, de me nihil dictum, nihil actum fuiſ-
 ſe.

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 27

se, inter absentes? Bene enim viuit, qui bene latitat. Inhorruui, cum narrares, TE non paucos adiisse, quibus persuasum fuerit, me publico scripto laudasse pontificem, CAPVT ECCLESIAE CHRISTIANAE. In animo id fuit nunquam, nec erit. Recte autem respondisti, atque ex veritate, quod variis lectionibus ac scholis interfueris, maxime iis, in quibus honorum titulos exposui, neque tamen acceperis dogma, in terris protestantium huc vsque non admittendum. REDTVVITZIVM quando nominarunt, citius intellexisti, quorsum ire vellent. Nosti generosam huius indolem, probitatem, ac sobrium viuendi genus, nosti stirpem eius in patria celebratam, et studia, apud nos honestissima. Annus nondum, circumactus est, cum in hac academia panegyricam EMINENTISSIMO PER IMPERIVM ARCHICANCELLARIO, ELECTORI MOGVNTINO sacrauit, ac diem celebrauit natalem IPSIVS, quo electus est in ecclesia Bambergensi episcopus. Ita enim distinguunt natalem, cum ecclesia veteri, quod sit vel naturae, et generationis, in has terrae miserias, vel honoris, quo quis gubernacula suscepit magni cuiusdam sacerdotii. Demonstrabam id ex epistola Ambrosii, ad episcopum Comensem. Orationi commilitonis accurate intentus eras, oratorem laudasti, eius vim in dicendo probasti,

basti, sicuti palam testatus es, antequam
 hinc abires. Non recordaberis facile, quod
 papam adpellauerit caput ecclesiae CHRIS-
 TIANAE, probe vero meministi, eum
 CAPVT adpellasse papam ECCLESIAE RO-
 MANAE, in qua fuit educatus, in qua vi-
 uit hodiernum. An vero sic male de ponti-
 fice locutus sit, quem propter sacra, quibus
 innutritus est, praecipue veneratur, alio-
 rum sententiae permitto. Quis nostrum,
 aberrat, si CATHOLICVM salutet regem
 Hispaniae, aut Britannum FIDEI DEFEN-
 SOREM, quamuis in hac non consentia-
 mus? Elogia sunt inter gentes, ac respu-
 blicas, vndique recepta, quae magis ex vsu,
 quam veritate, quis tribui statuerit. Regula
 est artis: in laudationibus, ex falsis quoque
 argumentari licet, vt persuadeamus. Ve-
 rum inter sermones, de sacrorum ac profa-
 norum hominum titulis, inter iucundas ver-
 borum digressiones, orationem produce-
 bas amici, typis exscriptam, in qua sine
 mora CAPVT ECCLESIAE CHRISTIA-
 NAE mihi obuertebas. Non id a TE fieri
 praesentiebam, vt ab auditu me reduceres
 ad visum: quae probatio est omnium effi-
 cacissima. Antea iam in manibus habue-
 ram, neque huius erroris eram ignarus.
 Persistere quidem volebas in opinione, quod
 per typos aberratum non sit: tamen ego si-
 ne exemplari, auctoris manu descripto, et
 in

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 29

in quo censurae vestigia passim adparent, nihil temere affirmandum censui. Hoc similiter produxi, et oculis TVIS subieci, vt crederes tandem, non aliter sensisse oratorem, quam scripserat. Vnde vero, TV instabas, hoc est malum? REDTVVITZIVS negat, schedam ex officina ad se allatam esse, in qua mutauerit quidquam. Ipse pariter adseuerare possum, dum annus prope, vertit, me haud meminisse, et quidem perspicue, quomodo singula euenerint. Interim TIBI concedam, vocem illam CHRISTIANAE surrepisse vniuersalio rem siue incuria mea, siue alterius: quare TV meum errorem esse demonstra et humaniter excusa. Quoniam vero discessurus a me petebas, vt quae alias de CAPITE ECCLESIAE forent notabiliora, consignarem litteris, ac pro consuetudine nostra edissererem libere, ea vix negare TIBI poteram, licet per horas distentus, vocarer ad studia diuersissima. Breuiter itaque dicam, ac velut per saturam, vbi quid profit forte, aut pertineat ad rem praesentem. Verum neque haec ita TEcum communico, quasi cum vlllo deinceps in arenam, super iisdem, descendere velim: sed vt respondeam votis amici, quo magis ille verum perspicere, ac sincerum de causa iudicium facere possit. A capite incipiam. Id vero in iure nostro, certam hominis qualitatem, conditionem, ac statum indicare, tyro-

tyrones norunt ac dupondii. Gratianus et Valentinianus Augusti, lege secunda Codicis Theodosiani, de calumniatoribus, personam coniungunt infamem et *caput calumniosissimum*: quo ipso totum intelligunt hominem. Mitiora sunt in tropo comici, qui *caput* vocat *ridiculum*, non quod cum elephante captat muscas, sed quia Charinus dixerat, quae Dauus credere non poterat. Vides igitur, quod hoc in sensu papa, tanquam *caput* ecclesiae, persona quaedam sit ecclesiae. Aliter solet accipi *caput*, si consideratur vt potior corporis humani pars: atque sic fere id, quod primum est, aut supremum, significat in rebus, inque personis. Ouidius de vrbe: iamque *caput rerum*, Romanam intrauerat urbem, id est, primam. Minuta sunt ista. Omittere tamen nolui, quia ita voluisti. Iustinianus lege XXIV. de sacrosanctis ecclesiis, Constantinopolitanam, propter sedem Imperii regiam, *caput omnium*, id est primam, aut praecipuam ecclesiam praedicat reliquarum. Quis vero ignorat, *caput* urbium, *caput* provinciae, matrem denotare urbium, et quasi originem. Tacitus certe, 11. historiarum cap. LXXIX, Antiochiam *caput Syriae*, Caesaream *Iudaeae caput*, siue metropolin adpellat. Vlpianus quarta lege, de officio proconsulis, Ephesum *inter matrices vrbes* laudat primam. Non alio significatu explicatur a nostris *odium capitale*,

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 31

pitale, itemque *capitalis inimicitia*, quam quod illud sit praecipuum, implacabile, maximum: haec vero atrox, hereditate quadam transmissa, peruicacissima. Qui vel ideo sic appellari malunt vtrumque vitium ab iis, inter quos famae et capitis fuerunt certamina, nec illos a scopo aberrare puto. Ianus Langlaeus plura collegit III. semestrium capite V, et non pauca de *inimico capitali* notauit ibidem Bernardus Autumnus. Peculiare est in legibus, si ad personas transfusimus, quod primae ex illis, aut praecipuae salutentur capita; non alio fine ac respectu, quam honoris causa. In canone Apostolico XXXIII, apud alios est XXXIV, leguntur ista: cuiuscunque gentis episcopus oportet scire, quinam inter eos *sit primus*, ac velut *pro capite habeatur*: εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν αὐτοῖς πρῶτον, καὶ ἡγεῖσθαι αὐτὸν ὡς κεφαλὴν. Canones isti vocantur apostolici, neque tamen sunt apostolorum, sicut existimarunt nonnulli. Antiqui sunt in ecclesia, et si quid video, per occasionem aucti, imminutivae. Sunt alii, qui omnem iis auctoritatem ab iudicant. Verum hi nesciunt, quid sit genuinum, quid infitium: quia cum sordibus proiciunt simul, quae habebant in manibus pretiosa magis, ac reuicula minime. Quid critici senserint Gregoriani de illis, quondam docuit apud nos Io. Strauchius, ad distinctionem sextam decimam, inque
 eclo.

ecloga VI. amoenitatum iuris canonici. Ioannes Pearson, vir doctissimus, in vindictis epistolarum S. Ignatii, capite IV. prooemii, non me dubium relinquit, quin canonem vel historice tantum allegem. Sed neque repeto, aut prolixius diduco, quae super eodem canone a Io. Dallaeo, et Guilielmo Beueregio sunt disputata: isto praefertim, libro secundo codicis canonum ecclesiae primitivae, cap. V. Imperator lege VII. de summa trinitate, papam Romae veteris, honorifice adpellat in principio, μακαριότητα, κεφαλὴν πάντων, τῶν ὁσιωτάτων τῶν θεῶν ἱερέων, beatitudinem et *caput sanctissimorum DEI sacerdotum*, id est, primum aut supremum inter eos, qui sunt de sacro ordine. In lege vltima ibidem, epistola Iustiniani, per episcopum vrbis Romae Ioannem, secundum verba repetitur singula, ac maiora longe Ioanni tribuuntur elogia, quam Epiphonio Constantinopolitano. Sunt vero non pauci ex doctioribus, qui suspectam faciunt illam epistolam: inter quos excellit Iacobus Lectius, secundo praescriptionum, adversus Antonium Fabrum, adsertione XVIII, nota quinta. Heic porro circa *Romam veterem* notes, eam sic vocari ad differentiam novae, quae erat Constantinopolis. Alii *primam* dicunt veterem, novam vero *secundam*. Augustinus quinto libro de civitate DEI, capite XXV. novam Romam vocat *sociam*

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 33

faciam Imperii, ac Romae veteris filiam. Nos illam non ex translatione Imperii, aut regiae potestatis contemplatione, ita diuidimus: sed vnam eandemque Romam, in Italia matrem urbium, veterem dicimus et hodiernam. Si quis nouam appellare velit, hodiernam, neque ipsi repugnabimus. Roma vetus a pietate, modestia Christiana, ac fide orthodoxa laudabatur: quia seruabat intemeratam eam, ac multo sanguine martyrum propagabat. Haec et sola prope fuit ratio, cur tantam vbique gentium haberet auctoritatem, et caput efferret inter omnes. Noua, siue hodierna, non potest comparari cum veteri, de consensu omnium. Illa apud primos Christianos mater sobrietatis, patientiae, atque humilitatis: haec alta petit semper, omnem in se potestatem transfert, per miras artes, ac nescit, quid sit pati, quid obsequi, ac viuere secundum praecepta superioris. Illa paupertatem colebat, et opes in manu DEI reponebat, non infensa alterius potentiae ac felicitati: haec in quaestu diuitiarum solers inprimis est, neque pascit oues, ac tondet, sed pleraque ad sua commoda adplicat. Quantum sanguinis effusum est, non per martyria, ad ecclesiam augendam, et fidem salutarem adferendam, sed per feroces ac seditiosos, qui contra Imperatores auctoritatem papae tuebantur armis? In Henrico IV. pauca antehac tradi-

C

di,

di, plura explicabo in Gregorio VII, quem vulgo Hildebrandum adpellant, cuius insidias, fraudes, et consilia perniciofa, aduersus Imperium, ex piis et grauissimis illius aevi scriptoribus annotaui. Neque enim video, quare series rerum intricata, sub vtroque, difficultatem obiicere debeat: quippe faciliora nobis in studiis horum temporum adparent. Ita vero longius digredior a capite ecclesiae, de quo dicere coeperam. Facit vtriusque Romae consideratio, vt diuersos animorum habitus, circa ambitionem et primatum capitis in ecclesia, porro declararem. Nosti passiuam, et vbiq; descriptam sententiam, quasi Petrus apostolus conditor sit Romanae sedis. Is vero propter ordinis differentiam perinde vocatur *caput*, id est primus, sicut veteres, ita loquentes, Casaubonus interpretatur exercitatione XV. contra Baronium, numero XVI. Addit ibidem: Petrus *caput apostolorum* vocatur, propter ordinis primatum, non propter imperium, dominatum, monarchiam. Immo neque solus Petrus ita audit, sed et plures inter apostolos. Damascenus in acrostichide, de transformatione, Petrum, Ioannem, Iacobum nominat τὰς προκίρτες, τὰς τῶν μαθητῶν ἐξείκεχες, *praecipuos, apostolorum antesignanos, principes*, non a potestate et imperio, sed ab ordine. Qualis enim ecclesia futura fuisset, ἀνευ τάξεως, καὶ ἐυχεμοσύνης, sine ordine ac
forma

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 35

forma decenti? Neque est, vt quis ad haec
 elogia, in ecclesia veteri exhorrescat, ea-
 que tanquam inusitata excretur. Domina-
 tus iis nondum subest papalis, qui deinceps
 inualuit. Maior fuit modestia, maior inno-
 centia, primorum ecclesiae Christianae con-
 ditorum, qui post apostolos fidem ortho-
 dxam in orbe propagarunt. Nunquam dis-
 plicuit sententia, quod ecclesiarum ampli-
 ficatores ad omnes in Imperio Romano pro-
 uincias, earumque diuisiones respexerint:
 quia per has ab initio florere coepit Chri-
 stianorum doctrina. Quemadmodum vero
metropoles Romani habuerunt in prouinciis,
 vbi praesides et alii magistratus residebant
 maiores: ita ecclesiae pariter in his condi-
 tae, nomen retinebant a matre, et qui prae-
 erant iisdem in prouinciis, *metropolitae* ad-
 pellabantur ac *primates*. Sic quando apo-
 stolus dedit epistolam ad Romanos, non eos
 fere intelligit, qui erant in vrbe, sed omnes,
 qui erant in prouincia, ac fidem salutarem
 amplectebantur. Falsa itaque et inconsulta
 est conclusio Parisii, consilio CXLI, in vo-
 lumine IV: *episcopi hodierni sunt principes ter-
 rae, sicut fuerunt apostoli*. Ex paucis huc vs-
 que allatis, nisi fallor, optime capis, quo
 sensu principes, aut primi dicantur aposto-
 li, viri apostolici, ac reliqui doctores eccle-
 siae. Quando autem, successu temporis,
 non contenti fuerunt honoribus episcopi,

sive titulis competentibus, sed ad potestatem adspirarunt, viribus suis maiorem, fieri non potuit aliter, quam ut ad se pertraherent, quae profana erant atque ciuilia. Neque enim caput iam designabat amplius eum, qui in ordine primus erat, aut vita studiisque prae lucebat aliis: sed, qui principatum in omnes inferiores, ac dominatum sibi arrogabat. Obstiterunt sinceræ pietatis cultores in ecclesia, et ad CHRISTVM IESVM prouocarunt, verum ecclesiae caput, sicut ipsum describit apostolus. Inter hos est praesul ecclesiae Romanae, Gregorius Magnus, qui circa seculi sexti ac septimi confinia, libro quarto, epistola XXXVI, ait: *vnus rex, vnus monarcha, vnum solum CAPVT IESVS CHRISTVS*. Ac licet non defint, qui ex canone apostolico, superius adducto, potestatem aliquam velint adscribere primo inter episcopos, per verba, quod sine eius voluntate nihil recte agant ceteri, illis tamen obstat, quod ibidem dicitur: *primus quoque nihil facere quidquam potest, άνευ τῶν πάντων γνώμης*, nisi de sententia omnium. Photius explicat ista sequentibus: ne primo quidem episcopo permittit canon, *καταχρησθαι τῇ τιμῇ, καὶ ταύτην εἰς δυναστείαν ἀμείβειν, ἢ ἐναυθεντεῖν*, honore sibi dato abuti, eum vertere in dominatum, sive principatum, inque ceteros vsurpare auctoritatem. Quem admodum vero in secundis fieri solet, ut per
occa-

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 37

occasionem tendant ulterius, quamvis possent subsistere in loco satis aequo et tranquillo, ita pontifices Romani nunquam adquieverunt, ac res habere suas voluerunt, sed Imperatorum ac regum iura, per fulmina, in primis dissipantia, aut infirmarunt, aut sibi sumserunt impio ausu. Ex vicariatu, itemque vicedeatu papali, constat abunde, quousque potestatem suam extenderint. In probando illo, sicut nondum speciale mandatum, uti loquuntur nostri, ex diuinis adducere potuerunt, ad legitimandam personam suam: ita neque hunc alius voluit admittere, nisi qui superstitione credulus est. Equidem indignor, quoties perlego epistolam IO CXXIV. Isaaci Casauboni, ad Frontonem Ducaeum, in qua Hildebrandinae et Bonifacianae doctrinae capita, de monarchia ecclesiastica attingit. Hanc si legeris, paria mecum senties. Quidquid tamen sit horum, crevit potentia clericorum, singulis prope seculis, et iam pridem obtinuit in ecclesia distinctio, petita ex actis conciliorum, per quam τὰ πρεσβεία τῆς τιμῆς, primatum honoris, et ordinis, sicut antea vidimus, discreuerunt διὰ τῶν πρεσβείων τῆς ἐξουσίας, a primatu iurisdictionis ac potestatis. Plura habet beatissimus vir, Caspar Zieglerus, in primo de episcopis, cap. VII. Per illum non nisi προεδρίαν, siue praerogatiuam honoris solam demonstrant, per hunc

προσείαν, administrationem, ac ius cum potestate metropolitana coniunctum. Neque sic prorsus negatur, quin honor quoque ac dignitas quandam includat potestatem: sed illa nec maior esse debet, quam canones permittunt, neque ad ea proferri, quae sacros homines a munere suo auertunt, et profanis implicant. Paucissima restant in verbis ECCLESIAE CHRISTIANAE. Equidem typis ea sic exscripta legimus, in oratione: quae tamen ex prototypo, et mente oratoris, ita sunt restituenda: ECCLESIAE ROMANAE. Haec vero est altera pars ecclesiae vniuersae, quam in Graecam et Latinam vulgo diuidunt. Christianam vocari eam posse, nemo inficiabitur: sed in sensu particulari, ne quis existimet, nos extra terminos vagari, et papam colere, cuius potestas, in ecclesia nostra, per legem Imperii est nulla. Neque alio sensu Carolus IV. *Imperium* nostrum vocat CHRISTIANVM, in prooemio aureae bullae: non quasi alia regna non sint Christiana. Immo Francicum vocatur *Christianissimum*, non ex titulo, quem stylo publico reges vsurpant in Gallia, sed per liberum ac solenne elogium, sicut explicat Boeclerus, in vindiciis Sacri Romani Imperii, aduersus Blondellum. Limnaeus ad principium Carolinae bullae obseruat, *Romanum Imperium dici Christianum*, postquam suscepit religionem

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 39

nem Christianam. Clerici sane angustiori
 significatu, in ecclesia prisca, nominantur
Christiani: item *votum Christianae legis* non est
 profesio fidei ac religionis Christianae, sed
 conuersatio et *professio clericalis*, notante Ia-
 cobo Gothofredo, ad legem XVI. Codicis
 Theodosiani, de episcopis et clericis. Ex
 his, velut exemplis, discere possumus, no-
 mina ex vsu valere, ac saepius ex vniuer-
 sali sensu transire in particularem. Quis
 vel parum versatus in monumentis antiquis
 ignorat, commune quondam ecclesiae to-
 tius, et Christianorum omnium fuisse no-
 men clericorum? Atqui hos vsus deinceps
 et auctoritas ecclesiae fecit *ἐκκλησιαστικὸς*, vt soli
 fere adpellarentur clerici, qui diuino cultui
 impendebant ministeria religionis. Plura,
 si adderem, contra decus epistolae agerem.
 Vale, academiamque nostram, in qua pro-
 fecisti, apud doctos homines, de meliore
 commenda, et saluta omnes mihi amicos.
 Scribebam Ienae, A. D. XX. AVGVSTI,
 clo Idc XCVII.

XI.

AD

BVRCARDVM GOTTHELF
 STRVVIVM.

HEderam non suspendo, nec officio prae-
 conis defungor, quando ad optima
 C 4 quae-

quaeuis intento TIBI, animum tam prae-
 clarum et constantem gratulor. A primis
 annis sic prope formatus es atque educatus,
 vt alia non sperarent, quibus indoles TVA
 perspecta. Nihil occurrebat, per industriam
 et fidem magistrorum, in scriptoribus notae
 praestantioris, quod remoram faceret. Pro-
 cessisti adeo, sine difficultate anxia, vltra
 communes lineas, et mentem imbuidisti do-
 ctrina iuxta ac lingua veterum, quae vtrin-
 que placeat necesse est melioribus. Neque
 enim curas, quae vulgo spernuntur ab igna-
 ris. Ita vero comparatus feliciter transiisti
 ad legum studia, quae familiae TVAE pro-
 pria veluti et hereditaria, magnique paren-
 tis ductu fundamenta rite posuisti. Labor
 improbatus, et memoria tenax, ordine pro-
 mouentur, ac discernendi facultate natura-
 li. Sed neque ex his, diuino beneficio,
 TIBI quidquam deest. Adsiduus es in do-
 ctorum scholis, lectione erudita, et medi-
 tatione firmas ab aliis tradita, inque con-
 gressibus parium, honestissima quaeque ae-
 mulantium, partes egregie sustines. Do-
 mi vel ex adspectu proficis, inter monita,
 et exempla saluberrima, paucis admodum
 concessa. Multum sane interest, siue cum
 iis verseris, qui omnia mouent, ac docent,
 siue cum expertis, qui senio negotioso prae-
 cellunt, vsuque rerum singulari, vnde non
 nisi necessaria haurias. Ibi multa accipis,
 multa

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 41

multa quotidie, non aliter quam in peregrinatione vides audisue: heic tecum quasi habitas, et non tam varia, quam ciuitati profutura cognoscis. Ibi discurre, ac saepe captas inania: heic in nutu et verbis, quae vera, quae iusta sunt ac decora, procul strepitu discis. Felicem TE vtiq; ac fortunatum, qui naturae bonis, et disciplina domestica, id agis florida aetate, quod prouectioribus vix licitum est. In praesenti argumento, qua sedulitate, qua doctrina et arte, singula perfeceris, non sollicitè praedicabo, quippe nosti probe, quam vana sint plurium in his ausa. Fac saltim porro, coelesti ope, vt, quam infistis viam, ex voto decurras, ac sine impedimento. Sic gaudium incomparabile parentum, sic patriae spes erit certissima, TIBIque operam constantem, largiter pensabit. Vale.

X.

AD

IO. HIERONYMVM VVIEGLEBIVM.

Quando lectiones in libros Ouidii metamorphoseon auspicerer, inter cultiores animos TV fuisti, quibus placuit ad medullam penetrare vatis, ac veram illius doctrinam, non fabulam amare. Haerent plerique ad ossa, et mirantur nitorem externum, dum laudant ingenium, et singulare

C 5

trans-

transformandi studium, quo maxime excellit noster. Verum alia TIBI mens, aliud vitae decus, aliud in litteris hauriendis propositum. Neque enim ad ostentationem facis quidquam, vt carmen forte pangas, vnde furor aestimetur poeticus, aut vena inaniter profluens, sed vt praeter elegantiam carminis, cum sapiente antiquo sapias, aut propius duntaxat ad ipsum accedas. Haec disciplina superiorum fuit temporum, cum florent ingenia, erudita prorsus ac modesta, quibus dignum vndique constabat pretium. Si numerum inire vellem, non epistolam scriberem. Gymnasii patrii solius antistites ac rectores, quoties reuoco in memoriam, felix illud atque celeberrimum puto, quod iam ante reformationem euangelicam Mutianum quendam Ruffum, ex nobili Hassiae familia ortum, liberaliter aluerit in monasterio, quale tum erat. Magna eius et multa laus, apud Camerarium, in narratione de vita Eobani Hessi, inque libello nouo epistolarum, vbi commendat ipsum, quod ad se crebro venientes vel carmine proposito, vel in epistola scribenda, excitarit, atque sic fundamenta posuerit doctrinae melioris, quam hodiernum ibi cum gloria propagari nouimus. A VVilkio sane, VVeitzio, Reyhero, velut successione legitima, supersunt ingenti rei litterariae, commodo, Hessi, Rumpelii, Tenzelii, quorum

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 43

rum manu TV formatus, et ante triennium huc delatus, ad hoc praecipue incubuisti, ut fructum sentirent patroni, quorum voluntate summa Franzkianum stipendium accepisti. Praesens dissertatio satis testatur, quam bene sumtus cum tempore collocaueris: testabuntur posthac ingenii monumenta plura, TE non immemorem fuisse beneficiorum. Fac saltem, quam diu nobiscum viuis, ne aliorum digrediaris et studia colas, quae piae dispositioni beati cancellarii respondeant minus, minusque profint. B. V.

XI.

AD

M. IO. GEORG. OST.

QVando huc venisti e patria, statim testatus es industria, probitate, et modestia, te sequi DEVM, et amare bonas litteras. Utrobique specimina dedisti. In cultu diuino serius, attentus, ac pius eras: quare sensisti, ex voto tibi succedere in studiis pleraque. Sospes apud nos egisti, sine impedimento alio grauiore, et omnes tibi conciliaisti, qui te nosse coeperunt. **Qui** enim colunt numen aeternum, de auxilio coelesti possunt esse certiores. Nec homines oderunt illum, qui bonus esse studet: quia virtute nihil maius in terris, nihil praestantius habetur. Iam vero qui DEVM finire

44 GEORGII SCHVBARTI

cere amat, et in omni vitae actu respicit ad illum: qui honesta singulis praestat officia, et cum bonis versatur, ille sibi prospicit satis, et felix est vndique. Neque enim tibi huc vsque necessaria defuerunt, quae patria, civium amantissima, largitur abunde: neque tibi occasio defuit, progrediendi ad maiora. Probatur id ex praesenti dissertatione, quam non ex triuio proponis. In hac quae tradis, per veterum et optimorum quorumuis testimonia confirmas. Sic igitur demonstras, quam egregie profeceris ab illo tempore, ex quo delatus ad nos fuisti. Perge modo, sub protectione diuina, et quam semel ingressus es viam, in studiis et praeclaris moribus absolue. Nunquam cessabunt praemia, quae tibi non vano polliceor augurio. Vale. A. D. XXVIII. SEPT. MDCC.

XII.

AD

IOANNEM CHRISTOPHORVM
KIESEVVETTER.

Primum das ingenii monumentum, gigantes ab Ouidio descriptos. Multis hoc argumentum leue videbitur, aut prorsus inane. Nosli enim mores nostrorum, quamque sit facile, aliquem praeter merita sua fabulam fieri. Sed nolim extimescas rudiores, qui sapientiam in poetis reconditam

EPISTOLAE ET PRAEFATIONES. 45

tam capiunt minime. Exempla numerorum summorum hominum, qui huc conuersi, de gigantibus prolixè egerunt, non sine nominis honore et gloria. Qui hisce non mouentur, stuporem produnt in litteris. Si quid in TVIS meditationibus obseruauis, procedis vltèrius, et non solum de statura et proceritate quaeris, sed et quid per hos in genere morum intelligatur, explicare stude. Fac ita semper, et veteres ita lege. Non TVA minor erit existimatio inter doctos, quam fuit aliorum. Hoc autem fiet, si infra iram habeas, qui studiis nostris obtreccant. B. V. Ienae, XV. AVGVSTI, cl̄o l̄o XCII.

XIII.

AD

FRIDEMANNVM POSNERVM.

Misera hominum conditio est, quam in beato matris excessu satis cognoscere potuisti. Discesseras a nobis, non sine ingenti parentum gaudio: quod augebant plurium vota, et sinceræ acclamationes. Neque enim sunt adeo multi, in hac bonarum artium palæstra, qui ex domo sua felices prodeant, ac fata sibi benigniora experiantur. Intercedunt homines, qui nocent blandièdo. Sunt alii, qui commendant, et obsunt per laudes emendicatas. Alii
pla-

placent vndique, et qua possunt saltim parte insidiantur. Lubrica sic patet ad honores via, quam terunt pauci, sine virtutis experimento. Inter hos, nisi fallor, TV quoque eris, vir amicissime, qui per negotia gesta didicisti, quales passim obuenerint homines. Rident cum plorant, ac plorando saepius risum excutiunt melioribus. Non curas eiusmodi genus mortalium, ad optima quaeque natus, et institutus. Praua indoles non agit radices, nisi apud simillimos. Quae autem cum successu peragunt, velut ex casu peregrisse videntur. Accedit ad insignem doctrinam et virtutem TVAM praeclara laus, et honesta opinio, quam de TE conceperunt singuli, quibus innotuisti. In patria sane academia plerosque doctores audiuisti, eosque fautores habes. Verum neque horum elogia desideras: quia TIBI sufficis ipsi, et quotidie testaris, in actu rerum, quae bona DEVS concesserit, quamque illa recte ad ciuitatem transtuleris. Praefens argumentum, ex vario iure deductum, ostendit raras ingenii dotes: quas deinceps maiores deprehendent, quicumque ad maiora TE vocabunt. Feliciter agere coepisti negotia, postquam studia perduxisti ad finem, et porro felicitate tractabis omnia. Perrexisti in flore aetatis ad difficiliora: sed olim senties, quod cumulentur ex hisce initiis vera honoris argumenta. Haec precor sollicitate, ac TE semper optime valere iubeo. Scrib. in academia Ienensi, Pridie Kal. IVL. clo Ioc XCVI.

Franconia felix
 quae tot sideribus illustratur
 ex sacro et ciuili ordine
 immo felicissimam quis dixerit
 quod sol ibi non occidat
 per opera heroum
 per curas principum ac vigilias
 pro salute publica,
 quae nullis temporum interuallis
 distinguuntur
 neque ex spatiis diei noctisque mensuram
 capiunt
 irrequieta sunt ac perennia
 si qua enim parte videntur cessare
 ex altera statim instaurantur
 vt sic occasus cum ortu semper iungatur
 Bamberga cum primis felix
 quae principe gaudet
 patriae felicitatis amantissimo
 cuius patent merita
 in curis imperatoriis subleuandis
 in desiderijs procerum ciuiumque explendis
 in studijs bonorum omnium promouendis
 per seriem benefactorum perpetuam
 per occupationes
 occupationibus continuatas
 eminentissimus is princeps est
LOTHARIVS FRANCISCVS
 metropolitanae sedis moguntinae archiepi-
 scopus, S. R. imperij per Germaniam archi-
 cancellarius, elector, princeps et epi-
 scopus Bambergensis
 Dominus noster clementissimus

iste sol est patriae
 cuius lumine fouentur singuli
 in cuius adpectu defixi haerent,
 quorum felicitas et conseruatio
 Cum annis publici regiminis multiplicata est
 hi vero diei recordantur auspiciatissimi
 quo vnanimi per omnia suffragio
 et laetissimo imperii consensu
 inclitus princeps intra biennium
 ad duplex pallium in ecclesia vocatus est
 recordatur eiusdem

Flos immediatae nobilitatis Franconiae
 generosissimus iuuenis
ALEXANDER HENR. de REDTVVITZ
 qui die futuro mercurii
 hora X. matutina in templo academico
 eminentissimo principi electori
 et patriae simul vniuersae
 de felicitate administrationis publicae
 inde a primo electionis tempore
 subiectissima deuotione gratulabitur
 et porro fausta precabitur omnia
 hunc vt benigne audiant
 rector academiae magnificus
 patres eiusdem conscripti
 quique sunt docti doctisque fauent
 generosa inprimis ac nobilissima concio
 amicorum commilitonumque
 officiose et peramanter oro

Finis fasciculi primi.

p. 9. pro *meriti lege mariti.*

7a
(3)

PROGRAMMA

IN FVNERE

NOBILISSIMI CONSVLTVS
SIMI^QVE

VIRI

GEORGII
SCHV^BBARTI

ELOQVENTIAE ET HISTO
RIARVM PROFESSORIS ORDINA
RII CELEBERRIMI.

P. P.

IN ACADEMIA IENENSI.

AD D. XXII. AVGVSTI, MDCCCL.

X qua tempestate litterae me-
lio- res in Germania quoque
efflorescere coepere, illud cer-
tamine quodam strenue ege-
runt principes ac respublicae,
vt ad omne liberalium artium genus, non ex
lacunis turbidis, sed ex ipsis Graecae ac Ro-
manae sapientiae fontibus hauriendum; in primis ad eloquentiam et rerum gesta-
rum cognitionem erecta ingenia ducerentur.
Ac singulari fato exoriebantur, post com-
munem illum Germaniae praeceptorem, Phi-
lippum Melanchthonem, duo maximi viri,
sapientia, eruditione, omnique animi cultu cum
optimis veterum comparandi, Ioannes Sturm-
ius et Ioannes Caselius: quorum alter in Argen-
toraten- si athenaeo, alter Rostochii primum,
deinde in inclyta Iulia, tam enixam, tamque
felicem in scholis, ad scopum, quem laudauimus,
conuenienter constituendis, operam po-
suere; tam salutaribus consiliis, tam inde-
fesso labore praeluxere litterariae publi, vt et
principes summos accenderent ad petendum
ex studiis humanioribus decus, et vicinas re-
motasque regiones hominibus solide doctis im-
plerent: in hunc diem, quamuis iamdiu ex-
emti rebus humanis, non parum iuuantes pa-
triam; quodque alicubi adhuc locorum inie-
ditur

ditur recto itinere, et ingruenti barbariei,
quantum potest, aditus praecluduntur,
vt id sibi, tanquam auctoribus adscibi-
batur, haud dubie promeriti. Eni-
uero nunquam cessauere munificentissimi
Academiae nostrae Conseruatores, quin
et hac parte commodis publicis, iuxtaque ar-
gusto nomini suo sollicitate consulere: neque
desuere temere viri ingenio, doctrina, vir-
tute, maxime cultu studiorum, quibus prae-
cipua gloria paratur, insignes, qui sedem
hanc Musarum pro viribus illustratum
irent. Illud impendio dolendum est, prae-
maturum excessu, aut alio, nescimus quo fato,
subinde nobis eripi, quorum quam damnosa
haberi iactura debet, tam difficulter, hac
praesertim aetate, tantaque penuria ingenio-
rum, non falsa meriti opinione, aut impro-
bo ambitu, ad munia publica contendendum,
sed perpetua sollertia, bonae mentis studio, legi-
timoque tramite verum quaerentium decus,
suppleatur. Atque eandem dolendi necessi-
tatem nobis imponit vir nobilissimus con-
sultissimusque, **GEORGIUS SCHV-
BARTVS**, eloquentiae et historiarum
professor celeberrimus, ordinis sui se-
nior, collega noster perquam honorabilis.
Qui quam olim viam Sturmius et Caselius;
quam horum admiratores et sectatores stre-

nue praeiuere, viginti amplius annorum spatio, quo publice docendi munere perfunctus est, tanta cura iuuentuti, ad interiores litteras et multiingam eruditionem, ad antiquae sapientiae thesauros, omnisque aevi historiam, ad virilem, nec inanibus verbis luxuriantem facundiam, semper commonstrauit; tam praestantibus ingenii monumentis, sinceram sibi duraturamque claritudinem inuenit; ut et ostentare virum inter ornamenta Lycei huius, et aequè promittere ex eodem plurimum adhuc bonae frugis possemus, nisi commune doctissimis mortalium fatum, ante diem, et praeter opinionem omnium abstulisset. Dederat eum huic orbi, abhinc quinquaginta, et quod excurrit, annis, non obscurum Franconiae oppidum, HELDBVRGVM, laeto magnorum hominum prouentu, rem ecclesiasticam et ciuilem passim per Germaniam, multaque ex studiis fama, singulariter ornantium, nobilitatum. Si parentes et familiam repetas, utrique perbonesti sunt. Pater quidem, vir integerrimus, NICOLAVS SCHVBARTVS, cinis quondam et oenopola: mater, antiqui probique moris femina, DOROTHEA, pariter Schubartinae gentis: quae ut complures in ramos dispertita est, sic vetustate inter potiores semper enituit. Vix duodecimum aetatis annum expleuerat, quum
pie-

pietatis praeceptis, inque oppidana schola primis litteris imbutus, Noribergam mitteretur, a pastore et theologo in vrbe primario, IO. MICHAELE DILHERRO, comiter susceptus. Qui indole pueri, supra aequalium vulgus eximium aliquid praeferentis, mirifice captus, hunc alumnum suum clarissimis viris, scholae Sebaldinae moderatori, ADAMO ZAN- NERO, itemque CHRISTOPHORO ARNOL- DO, eloquentiae ac Graecae linguae in Aegi- diano professori, tradebat excolendum. Ne- que ille calcaribus indigere, aut ad prava sodalitia deerrare; sed certare potius cum industria praeceptorum, et iam tum nihil sibi triviale proponere: eniti per aspera for- tunae, et quidquid durius sustinendum erat, fiducia diuinae opis ac sortis olim melioris superare. Sensit etiam ac gratus agno- uit coeleste praesidium, porrecta sibi manu a viris in Deum religiosi, in egenos munificia, et solum ab his animum beneficii non imme- morem poscentibus: PAVLO VVEBERO, itemque IO. GRAEFIO, venerandis apud Noribergenses theologis; IO. GEORGIO VOLCKAMERO, medico praecellente, et IO. LEONHARTO STOEBERLINO, virtu- te ac dignitate splendidissimo. Quorum in se benignitatem, integris decem annis, etiam- quum digressus Noriberga esset, continuatam,

non priuatim modo praedicauit noster, sed
publico elogio ingenue est testatus. Sexen-
nium exegerat sub magistris Latinae ac
Graecae litteraturae, eosque fecerat pro-
gressus, ut par iam censeretur grauioribus
meditamentis. Ablegabatur igitur a
patronis in Academiam hanc, inclytae Rei-
publicae, et maxime DILHERRO, eloquen-
tiam olim et historias, quin et theologiam
apud nos, sed quasi futurae magnitudini tan-
tum praeluderet, proficenti, semper adama-
tam. Per commendatitias, quas secum at-
tulerat, litteras, ROLFINCIO, SCHEN-
CKIO, FRISCHMUTHIO, viris nunquam
sine honore memorandis, statim innotescens,
et humanae sapientiae doctores, inque his
IO GVILIELMVM BAIERVM ac VALEN-
TINVM VELTHEMIVM, post id temporis
sacrarum litterarum professores, ingentibus
in publicam rem meritis praesignes, assidue
sectatus, tandem et natura duce, et pruden-
ti consilio permotus, polyhistori magno, IO.
ANDREAE BOSIO, totum se dedit forman-
dum. Cum quo in museo saepe versatus, et
inspiciendi voluendique optimos scriptores oc-
casionem nactus, quantum etiam his illisve
tribuendum esset, subinde monitus, totusque
lectioni veterum, ut genuinam inde cum do-
ctrina meliore eloquentiam hauriret, inten-
tus,

tus, tantopere in dies augebat profectus suos, ut et praeceptori multum redderetur carior, ultimis quoque Iosephicae editionis curis adhibendus, et a magnifico iureconsulto, IAC. HENRICO HEIDENREICHIO, in aula Saxo-Gothana praeside consistorii sacri et consiliario grauisissimo, regendis filii natu maioris studiis expeteretur. In noua hac et praesaga laetioris fortunae sede, ex sapientissimis patroni et hospitis sermonibus proficiendi opportunitatem omnem arripens, insuperque viris prudentiae, doctrinae et meritorum fama eminentibus, IO. IACOBO AVIANO, per id tempus consiliario Gothano, mox ad ampliores dignitates eucto, hincque in aulam Coburgensem, tandem Spiram Nemptum, Gallicano marte nimis iam perditam, euocato; nec non ADAMO TABBECHOVIO, Doctori theologiae et antistiti primario, conciliatus, primum hunc gradum fecit ad professorium apud nos munus. Commoratus Gothae per duos admodum annos, et Principali stipendio auctus largiter, ad Parnassi nostri, quae tam aegre deseruerat, amoemisima iuga plenus animi reuertebatur. Hic veteres delicias, quia ex intercapedine, et post longam veluti incediam, multo auidius repetens; praeterea *καυμαδισατς* iureconsulti, IO. SCHILTE-

RI, cuius conuictu fruebatur, assidua consuetudine doctior quotidie, itidemque cautior euadens, et exemplo hortatibusque tanti viri ad iurisprudentiam iuxta animum applicans, tam feliciter progrediebatur in utroque studiorum genere, ut acceptis magisterii honoribus, et commendatione collegii Philosophorum amplissimi in professorum ordinem adscriptus, docere publice eloquentiam ac poesin iubere- tur, nec diu post in civili et canonico iure summis perornaretur titulis ac priuilegiis. Sor- titus postremo etiam historiam tradendi mu- nus, nulli pepercit operae, quin et voce et stylo, tam domesticis quam publicis scholis, frequentibusque dicendi exercitationibus, A- cademiam haud minus, quam spartam utram- que decoraret: factis praeter haec crebris iu- ridicis acroasibus, ut quantum elegantiores lit- terae legum cultori praesidii adferant, exemplis ostenderet, suosque ad honestissimam stimula- ret aemulationem. Nihil ille indignius ferre, quam perniciosas artes hominum, ut sibi aucto- ritatem quaerant, vetera omnia impudenti con- temtu reuicentium, inductis nouis, nullo adhuc usu confirmatis, quin ipso tandem auctorum iu- dicio damnandis, aut dogmatibus aut rationi- bus docendi; et praecipitato consilio, ac tur- multuariis libellis, quin professa barbarie, ac commendatis in exemplum, quos nemo
sanus

sanus probet, scriptoribus, corruptentium
iuuentutem, ut imprudentem ob imperitiam
aetatis, ita ad abnormia et paradoxa pluri-
mum stupentem, cuius tamen salutem et for-
tunas praeceteris videri voluit curauisse. In
hos inuehebatur subinde, idque, ut natura
in iram erat pronior, non sine stomacho:
suetus alias, quae in studiis, scriptis, factis
ac moribus hominum reprehendenda cense-
bat, *κατὰ πόδης παρρησίας*, nec ullo offen-
sionum metu notare; tam alienus a seruili
placendi libidine, ut dicendi, quod sentie-
bat, libertatem omni dissimulationum arti-
ficio, omnibus adulantium blanditiis ante-
ferret. Non ille per artes et illecebras corro-
gare auditores; aut, ut aduentantes reti-
neret, agytæ instar se ridiculum facere:
quin seuerus potius, et rerum, quas expone-
bat, pretio confusus, tam intolerans erat iu-
uenilis licentiae et indecori omnis, ut, nisi
vberrate eruditionis, et praesentissimis, qui
in doctrinae cupidos redibant, fructibus de-
siderium plura cognoscendi incendisset, mul-
tos a se fuisset alienaturus. Itaque ut nemi-
nem unquam poenituit, SCHVBAR-
TVM habuisse doctorem: ita nec desuere,
qui satis magno numero (quamquam in-
nulla re, quam in concursu et applausu
vulgi, minus gloriae ponebat) seu publi-

ce seu priuatim docentis scholas celebra-
rent. In his non pauci singulariter com-
mendati; etiam aliqui ex illustrissimae di-
gnitatis pube: multique iam rebus geren-
dis admoti, penitus demum intelligunt,
quantum referat, quorum vsus disciplina
fueris, aut spectaueris exempla. Ne sine
leuamine curarum, quas vita haec habet;
aut sine dulcedine ac gaudiis esset, quae
faustum et concors connubium promittit prae-
statque: mature sibi dispiciebat laetorum
tristiumque sociam, virginem tam pudicitia
quam forma, et cunctis sexus sui decoribus
effulgentem, MARTHAM CHRISTI-
NAM, viri clarissimi, M. MARTINI RING-
LERI, senatoriae apud nos scholae per vi-
ginti quinque annos quondam rectoris, fidi
et industrii, filiam superstitem unicam.
Cum ea sine prole quidem; quae enim
ipsis nascebatur, festinato fato exstincta
est: de cetero tamen mutua caritate, et
quantum inter mortales fieri potest, bea-
te vixit, prudentia et frugalitate, ob-
sequio, suauitateque vxoris oppido delecta-
tus. Sic praeterea constituerat rem do-
mesticam, vt, quamuis aliquotiens non
spernendae ipsi conditiones, et, quod ad
laudem viri pertinet, in exteris quoque
ac remotioribus terris offerrentur, in hoc
tamen

tamen fortunarum suarum gratisimo nido,
tanquam in patria altera, praeciparet defungi.
Interea perpetuum habuit cum viris in aulis, in
Academiis, ac passim alibi egregiis, litterarum
commercium, in quibus semper aliquid, quod
publice legatur, deprehendas dignum. Obti-
gerant ei multa naturae bona: ingenium ex-
cellens et perspicax; iudicium plane censorium;
memoria tam acris, et reddendis, quae semel
acceperat, etiam minutissimis rerum exprom-
ta, ut nunquam sermonis deficeret copia, sique
indulgere sibi noster voluisset, totos dies dicendo
potuisset eximere. Corpus procerum ac tenue:
vultus, ille animi index, fere adductior, seueri-
tatis aliquid, ac pariter ut incessus, meditabun-
di speciem prae se ferens, arcano quodam oculo-
rum lumine: vox sedata et depressior, ac nisi
commotior ipse redderetur, blandissimae suavi-
tatis. At corporis robur minus firmum: pro-
ximisque annis potissimum varie tentari vale-
tudo coepit; cum primis ischiadicis et colicone-
phriticis, ut medicorum filii appellant, dolori-
bus. Exeunte superiori mense haud leniter
increvit malum, manifesta viscerum distentia.
Cui quantumuis quidquid poterat consilii
atque operae opponeretur: exhaustis ta-
men continua vomitione viribus, et cum
vitali spiritu spe vitae paulatim labente,
ad suprema sese non trepide comparabat.

Quare

Quare expiato Christianis mysteriis animo, nil ultra bonorum huius vitae se considerare, nil aestimare testificatus, inque sola aeternitatis meditatione, quam adhuc vegetus ac virens totiens simbolo professus fuerat, defixus, tandem quarto abhinc die, hora tertia matutina, inter preces et lacrymas moestissimae coniugis pie ac placide obiit. Vidistis, CIVES, quem studiorum ducem amiseritis; a quibus initiis, ad quantum robur et decus processerit. Premenda vobis cogitate eadem vestigia, parique industria, et, quantum cuiusque ingenium, vires ac rationes ferunt, instituto, non perfunctorie proficiendum: ne iure vobis obiectetur, quod sua aetate Casaubonus de Gallicana iuventute, esse ἀναδὴν, ἀψίνογον ἡδὲ δοννοϊοσφοῦν, haud sine istorum dedecore conquerebatur. Hoc etiam vestrarum partium est, ut exequiarum pompam ex aedibus defuncti prodituram, frequentes et religiose stipetis; rogantes nobiscum primum illum ac summum Athenaei huius conditorem, ut salutem eius indies firmet potentius, et represfis ac pulsiss, quibus turbatur aut turbari potest, tempestatibus, aeternis splendere iubeat radius fati melioris. P. P.
in Academia Ienensi, die XXII. Augusti
M D C C I.

Marunt semper bo-
nae terfaeque men-
tes humanitatis stu-
dia , pravae contra
oppletaeque tenebris vel oderunt
penitus, vel incoata recte reiece-
runt turpiter. Non igitur mi-
rum, quod haec studia et in Ru-
dolstadiensi lyceo studiose labo-
rioseque exercueris , hodieque
naviter vrgeas in Salana , cele-
bri cultioris litteraturae sede.
Macte tam excellenti ingenio,
inoffenso procure pede in isto,
quod ingressus es , sapientiae
spatio, neque, si qui cupiant alia
suadere, audientia dignare. Non
enim

enim sunt audiendi, verbis Iul.
Caes. Scaligeri, praefatione in
libros poetices vtor, qui hisce
studiis clamant absumi tempus
impertune, quod seuerioribus ac
primariis scientiis impendendum
est. His enim si adhibeas mo-
dum, tantum abest vt fatigent
animum, vt etiam alacriorem
TE reddant ad exquisitiores con-
templationes. Et memineris
istas bonae famae hircines id-
eo vociferari, *vt ne quod eis
deest, adsit nobis. At e-
nim vero nobis tam non
abest, quod eis adest, quam
ab-*

adest, quod non adest illis.

Mirandum in modum gaude-
bunt musae, hoc si feceris, at-
que, dum spes permulcet fore ut
facias, iusserunt limatulas poli-
tulasque Schubarti epistolas ge-
neroso nomini consecrare TVO.
Quas comi ut accipias vultu,
iisdem TE obsecro precibus, qui-
bus deuincti clientes TVI solent
vri. Vale O et praesidium et
dulce decus meum! et ad excel-
si, in quod genitus es, fati tute-
lam, Deo duce, comite virtute
nitere. Vale iterum.

)(*

AD-

ADLOCVTIO AD DISCIPVLOS.

OCulis obtutuique sistuntur,
iuuenes optimi, epistolae
et praefationes Schubarti, beati
praeceptoris mei. Operis labor in-
noxius est, neque hoc ipso laedun-
tur vel manes magni meritis viri,
vel vllius alterius dignitas et com-
modum. Cypriani, laudem cum
nomine dixi, Friedensteinensis
censura, praemissa epistolis cla-
rorum virorum praefatione ex-
prompta, ad nos non pertinet: me-
lior nobis mens, melior animus.
Edimus quidem epistolas viri fa-
to

to functi, at vel disputationibus
variis subiectas, vel libris prae-
missas, vel extantes seorsim. Quae-
dam sunt grauiores, atque splen-
dore lucent oratorio: quaedam
familiares venustae tamen, et
resperfae leporibus; omnes le-
ctu dignae, et laudabiles. Prae-
misi programma funebre, et lu-
sti Eulogii ad Schubartum, sum-
ma liberalis doctrinae praemia ca-
pientem, epistolam. Io. Philip-
pus Sleuogtius, aetatis nostrae
Varro, scripti vtriusque sonoro sti-
lo commendabilis auctor et pa-

rens est. Atque habet ille profecto
hac in arte omnes numeros :
neque vincet

- *vel Thracius Orpheus*

*Vel Linus, huic mater quamuis, atque huic
pater adsit*

Orphei Calliopeia, Lino formosus Apollo:

Pan etiam Arcadia cum illo si iudice certet

Pan etiam Arcadia dicet se iudice victum.

Nocturna diurnaque manu volu-
ite, optimi iuuenes, tantorum
virorum lucubrationes, ad quas
qui famem non adferet, nae gu-
stum non habet deliciarum.
Deus VOS impleat lutulentae
barbariei, quae vitam stilum-
que infuscat, odio.

Valete.

IVSTI

Zu
(3)

IVSTI EVLOGII
GRATVLATIO
CL.
GE. SCHVBARTO
SVMMOS
IN PHILOSOPHIA
HONORES
IENAE CAPESENTI
SCRIPTA
A. R. S. MDCLXXV
D. XXXI. AVGVSTI.

SI Poetarum exemplo fas est in Academica ista libertate innoxiiis fabulis et defungi officio gratulationis, et suo legentisque animo pauca liberalius dare: ego quoque per tormenta Poesi simillima liberum praecipitabo spiritum, et rerum in PARNASSO nuper gestarum memoriam extemporaliter denarratione pandam. Quae siue inuenerit apud lectores veritatis fidem; siue mendacii habebitur suspecta: neque falleret impudentius illorum credulitatem: et istos, in mendacio hoc non omnino nihil veri latere, edocebit.

Ex quo barbarie passim terrarum vastitatem circumferente, auitis excedere sedibus PHILOLOGIA coacta fuit, in vicina et propiora nobis loca commigrauit. Placere statim cum regionum, tum incolarum ingenia: ut Graeciae olim suae et Italiae deliciarum facile obliuisceretur. Neque in humanitate aut studiis gentium erat, cur iure quidquam diuina Hospes desideraret. Mirifica statim et ubique mortalium in cultu ipsius concertatio. Pro se quisque ardebat Diuae deferre obsequium; et quanto generosior cuiquam spiritus incendebat pectora, tanto enixiore pietate operam, actus, ingenium eidem dedicabat. Nec illa morosior nouis clientibus adspernabatur fastidiosae rudes adhuc adorantium cultus.

Quia

Quin alliciebat vltro serenioris suauissima comitate, eaque arte dispensabat oculos, nutus, admissiones, vt et optimorum quisque insigniter sibi gratularetur; neque plebes etiam desperare de gratia omni haberet. Impleuerat itaque subito incomparabilis Diuinae fama et fulgor circumiacentes populos, vt ipsi quoque insita mortalibus nouarum rerum cupiditate e longinquo attraherentur. Tandem vero et Germaniam propius respexit. Quae infaustis ignorantiae tenebris antea damnata, mereri videbatur maiorem litterariae rei lucem. Igitur impertiuuit se nobis illustre coeli pignus: vt propiore lumine excuteret ingenii torporem, subitaque serenitate caliginem omnem dispelleret. Quis non Teutoniam derepente circumfudit splendor? quanto animorum connixu doctrina et humanitate imbui pectora coepere? Exardebant egregiae mentes solidioris scientiae studio: quaeque antehac amabatur vel desidia vel ignorantia, iam explosa et pro infamia habebatur. Expositi olim cultiorum contemptui hominum calcabamur humiles vilesque animae, mox principibus doctarum gentium ingens inuidiae odinique argumentum. Verso igitur in admirationem indignissimo fastu, quantis applausibus, quantis perfectae doctrinae testimonio.

stimoniis a nostra quoque industria lucem sibi accendere! Sed vero, ut humanas fortunas perpetua fatorum inconstantia vorset, nuper adeo inuasit foedissima socordia animos, et ingruenti sensim barbariei explicare vias occoepit. Adauxit amittendae Diuae periculum bellorum rabies, et quidquid spei adhuc erexerat bonos, tantum non penitus deiecit. Qui enim depraedatis undique agris, prostratis urbibus, ciuibus exhaustis, deuastatis prouinciis Hospes quoque nostra non expelleretur tandem, opportunis dignisque sedibus penitus exclusa? Pesime habuit bonarum litterarum infelicitas ingentes animos. Nam enim uero nisi mature obuiam malo iretur, exstincta propemodum ac deponenda, tot comparata sudoribus Germaniae gloria videbatur. Magnis igitur votis suscepta deliberatio. Nec apparebat ratio commodior, quam si ad APOLLINEM oratores publico nomine ablegarentur. Constabat quippe de interiore illius cum PHILOGIA necessitudine, et pertinebat omnino ad decus Parnassi, ne tam nobili incremento Musarum chorus orbaretur.

Dum consentientibus suffragiis in hanc itur sententiam, maior nulla, quam de idoneo oratore circumspectio fuit. Alii obtendere
emeri-

emeritam longis laboribus aetatem: alii excusare eandem; sed auctoritate vsque rerum destitutam. Concursum tandem ad Gymnasia et Academias celebriores: ut ex arce quasi sapientiae deligeretur prudenter, qui summae vel spei vel desperationis vota apud Parnassum non infeliciter tractaret. Supra fidem est, quod dicam. Nusquam fere minus, quem quaerebant, inuenere. Non amplius regnabant in Cathedris, ut sub exemplis loquar, Melanchthonis, Camerarii, Sturmii, Berneggeri voces: non concursabatur ad Oratorum, Poetarum, Historicorum illustrationes agminatim; sed obscuri saepe hominis infelix diligentia auditorium sola faciebat. Pauci tuebantur veteris gloriae laudem: et illi tamen ex diuersis sibi studiis laurum quaerebant. Nam vel naturae impetum, vel genium seculi sequentes, ad primae Philosophiae argutias, et perite recteque iudicandi artem sese adplicuerant: haud ignari, quantum publicae rei necessaria opera prodesse. Dignissimi profecto summis elogiis, iuxta cum assentantium turba; nisi quod hi vehementius, quam cautius delicias istas amplexabantur. Neque enim tenebant, quod prudentiae summus difficillimum indicauit, ex sapientia modum. Iam ubi ad disceptationum certamina deuentum erat,

)(* 5

prob!

prob! Deum immortalem! praeter contortulas acutae delirationis conclusunculas, raro quidquam generosis auribus dignum offende- batur. Sed multis placebat haec sapientia: et alios pariter seque ipsum deridendos pro- pinare in praemio victoriae et argumento in- genii ponebatur. Qui vero ad exemplum veterum, et modestiam prudentiorum inge- nia exercitarent. minime multos licebat con- quirere. Hi tamen despiciebantur vulgo: utque sine ineptiis, ita sine theatri plausu, solis sibi sapiebant. Inter haec in Priscianum publica ubique conuicia: ut credere sustine- res cum infamia et Imperiali Banno extermi- natum; ne cuiquam liberrima in miserum saeuendi potestas non esset. Atque haec in- feriores adhuc Cathedrae specimina exhibe- bant. Quae cum facere viam ad sublimio- ra enitentibus deberent, quales ex scholis eiusmodi liceret sibi polliceri, sine vate intel- ligebatur. Quare ne aditi quidem superio- rum disciplinarum cultores. Nam aperte quoque professi eruditiores fuerant, frustra futuros, quotquot ex scholasticorum turba PHILOLOGIAE Patronos desiderarent. Haud difficilius contra eandem Oratores; id est, se- mibarbaros et perfunctorie tantum bonis lit- teris tinctos repertum iri. Nec ferre iam aliter saeculi genium. Ad pulpita, et sug- gestus,

gestus, ad curiam, ad forum, ad decumbentium aureas pollicitationes totis viis properari: ne desint forte, quibus fortuna, vita, iustitia, anima tandem nostra, tanquam res superuacanae credantur. Se quoque, nisi cum fastidio deserui mallet, dissimulare profundiore et ex PHILOLOGIAE copiis petitam doctrinam oportere.

Quid putatis animi fuisse enixius ad huc PHILOLOGIAE deuotis? Profecto equidem exanimasset desperatio iam sponte percussos: nisi paucos adhuc per ambitum non febriculosae sapientiae deductos; nec sui ipsius, sed prudentum aemulatores, fortuna et excellentium commendatio virorum suppeditassent. In iis quoque GEORGII SCHV-BARTI laudabatur nomen, et insignibus modestiae, assiduitatis, doctrinae documentis in primis dignoscebatur. Adiecerat quoque Patrum incorrupta suffragatio: PHILOLOGIAE cultu et admiratione dudum lauream meruisse. Neque istam solum adorauerat Diuam; sed sanioris quoque Philosophiae praeceptis solerter animum impleuerat. Placuit igitur tot eximiis dotibus ornatus, et PHILOLOGIAE cum primis sequutus castra, qui paucorum ex litteratis vota Musarum Praesidi animosa interpretatione commendaret. Nec licuit tantae dignationis munus
inci-

inciuilius detrectare. Quare accinctum it-
neri, et ingenti spe promissisque oneratum,
coram APOLLINE sic verba fecisse accepimus.
Adbuc incertus sum, DOMINE, an timidius
apud Te effari desideria hominum debeam, qui
et Tibi egregie semper cari, et vniuersae Germa-
niae incredibili ornamento fuere. Nisi enim
iubentium auctoritas, dignitasque caussae, fi-
duciam mihi veniae fecissent; deprecarer omni-
no temeritatis culpam: qui Tui Numinis splen-
dore et meae imbecillitatis conscientia non po-
tui ab infacundo alloquio deterreri. Nunc su-
periorum nutus in excusationem rudis eloqui
obtendens, PHILOLOGIAE apud Te, vel potius
cultorum eius caussam oratum venio, Diuine
Musarum Praeses. Intolerabili contemptu atque
infamibus iniuriis a nostratibus proiecta ab ali-
quo tempore augusta Hospes, tristiora Tuis mi-
natur, DOMINE; et nisi Tu impendentem dis-
sipabis noctem, ac restituto splendore pristino
Germaniae illam conciliaueris, nihil est, quod
irreparabilem sideris nostri iacturam auertat.
Fatemur equidem non iniustas indignationis ac
velut diuortii caussas venustissimae Diuarum
ad manum esse. An vero cunctorum malo elu-
endum veniet Pater, quod excors et imperitia
turba peccauit? Nulla tam perfecta virtus
est, quin suos etiam obtrectatores et osos in-
ueniat. Eamus per felicissimae eruditionis
secu-

secula, per illas ipsas regiones, quarum vitia
tantis conatibus aemulamur, quaeque solidae
scientiae et ingenii omnis decus aliis eripuisse
gentibus gloriantur: an igitur digna vbiq̄ue
pretia Diuae nostrae ibidem ponuntur? Quod
si numero illi et vigore animorum vicerint Ger-
maniae sidera, haec profecto rariore quantumuis
non minus tamen illustri lumine effulgent. Nec
excellentiore vnquam virtus habetur, quam quae
paucissimos beauit. Tua quoque refert, DO-
MINE, tantam Hospitem, et nondum aequae no-
bis atque aliis regionum propitiam, numquam
non in contubernio vestro coli. Quis enim ma-
gnitudinem Tuam satis vel intelligat, vel reue-
reatur, nisi PHILOLOGIAE instructu praepa-
ratus. Quis non reliquarum ex pulcerrimo
Musarum coetu neglectus despectusque illabatur
animis? Inseparabili nexu et fortuna vniuer-
sarum et aestimatio continetur. Quae si di-
uulso consortio semel ceciderit, ad omnes malum
tacitis gressibus serpet. Libera igitur Tuos,
quantumuis paucissimos, ingenti metu, atque
reductis subinde ad rectiora animis, in pristinum
fastigium ac gratiam Diuinam Hospitem, et
cum ea nos quoque restitue. Descende in tuo-
rum vota, Dine Pater, et auersantem iam sylve-
scentia velut Germaniae ingenia; quin abutum
iam iam parantem PHILOLOGIAM nostrorum
pietati desideriorum redde. Patere vt eius Tibi
incre-

incrementa debeamus, quam conciliare nutu,
quam asserere veterem in statum auctoritate
potes. Dixerat ornatissimus orator, et non dis-
plicuisse haud fallacibus argumentis colligeba-
tur. Interposita igitur breui mora, responsum
accepit. Non esse, cur desperarent meliores ani-
mae de obsequii sui erga Diuam successu. Non
enim defuturos vnquam, qui ad interioris com-
mercii familiaritatem admissi nomen famam-
que sint adepturi. Quorum quantumuis ra-
rior deinceps rariore copia surrectura esset,
constiturum tamen Germaniae suum adhuc ex
sublimiorum grauitate studiorum decus. Nam
vt parem cum nonnullarum gentium felicitate
gloriam augeretur vel polliceatur, genium po-
puli vetare. Caeterum vtilissimi se deinceps
consilii auctorem esse, vt non solum amplius Philo-
logiae impenderent studia; sed Theologiae iuxta
et Iurisprudentiae ac Medicinae consecrarent.
Tunc enim et istius ope scientias atque artes a barbarie
atque irrisu; et harum subsidio amoeniora studia ab
inopia et contemtu securae fore. His peractis, benigne
ac faustis ominibus Legatio dimittebatur. At vero,
ne sine praemio discederet orator disertissimus, decerpit
ex Parnasso Laurum donatum in Musarum propius ad-
sciscere consortium decretum est. Dies ergo solennis
inaugurationi dictus. Cui vt Reipublicae litterariae
Cines interessent, gratulationes ac bona verba obla-
turi, honoris ergo posita statua, a Musis
inuitabantur.

ACCVR-

ACCURRITE CIVES, ACCURRITE!
NULLVM IVCVNDIVS SPECTACVLVM,
QVAM QVO VIRTVTI PRAEMIA
CONFERVNTVR.

GEORGIVS SCHVBARTVS

BONARVM LITTERARVM TAM FELIX,

QVAM ASSIDVVS CVLTOR,

QVOD QVE OMNES ELOGIORVM AB-

SOLVIT TITVLOS,

LAVDATISSIMIS LAVDATVS,

VT ACCIPERET, QVAE MEREBA TVR:

VT MEREATVR, AD QVAE TANTVM

OPTIMI ADSPIRANT

PROBITATIS, VIRTVTIS,

DOCTRINAE

MERCEDEM

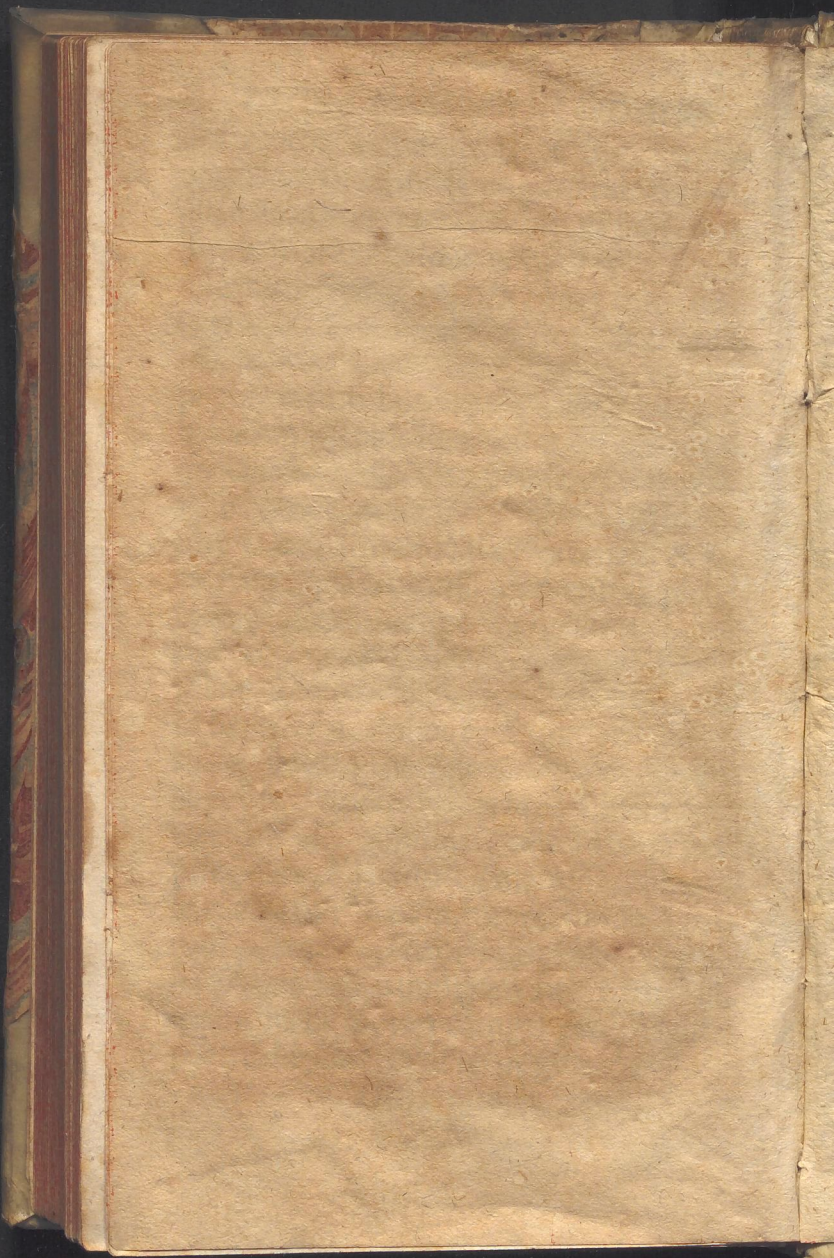
ET

ET
POSTQVAM SINGVLORVM DEDIT.
DOCUMENTA,
VNIVERSORVM PVBLICA MONVMENTA
CONSEQVETVR:
PIERIA CINGENDVS
LAVRV,
INTERSTREPENTIBVS PIORVM GRATV-
LATIONIBVS AC VOTIS
VT TOT FORTVNAE, HONORVM, FAMAE
AVCTIBVS EFFLORESCAT,
QVOT ANNORVM PERPETVVM FLO-
REM AVGVRRAREMVR,
NISI APPRECARI SOLVM FATA
PATERENTVR.

vt
u-
s.
vt
n-
de
es
a-
i-
ni.
ia
o-
a-
r
o-
bi
,
-
c
-
-
-
-
-
i

W 18

PICA

(3)

GEORGII SCHVBARTI
POLYHISTORIS OLIM IENENSIS
EPISTOLAE

x:rite

colorchecker CLASSIC

